

2020

Tuarascáil Bhliantúil an Choiste atá Ceaptha chun Monatóireacht a dhéanamh ar Éifeachtúlacht an Chláir Athstiúrtha

*Biúró Athstiúrtha Óige an Gharda
Síochána*

AN GARDA SÍOCHÁNA
CEARNÓG FHEARCHAIR
SRÁID FHEARCHAIR
DUBLIN 2

Tá cóip den tuarascáil seo le fáil ar shuíomh gréasáin an Gharda Síochána, www.garda.ie, agus ar shuíomh gréasáin Sheirbhís na hÉireann um Cheartas i leith an Aosa Óig, www.iyjs.ie

Clár na n-ábhar

1. TEACHTAIREACHT Ó CHATHAOIRLEACH AN CHOISTE	4
2. FORLÉARGAS AR AN GCOISTE	5
3. ACHOIMRE FHEIDHMEACH	6
4. BIÚRÓ ATHSTIÚRTHA ÓIGE AN GHARDA SÍOCHÁNA AGUS STRUCHTÚR NÁISIÚNTA	8
5. FORLÉARGAS AR NA STAITISTICÍ	9
6. TIONSCADAIL ATHSTIÚRTHA AN GHARDA SÍOCHÁNA.....	14
7. MOLTAÍ AN CHOISTE DON BHLIAIN 2020	17
8. CEARTAS AISIRÍOCH.....	21
9. FORBAIRT TF PULSE.....	23
10. AN STRAITÉIS UM CHEARTAS I LEITH AN AOSA ÓIG 2021-2027	24
11. PLEAN FORFHEIDHMITHE MAIDIR LEIS AN SCRÚDÚ AR ATREORÚCHÁN ÓIGE NÁISIÚ NTA 2019	25
12. FEIDHM MHONATÓIREACHTA BHIÚRÓ ATREORAITHE ÓIGE AN GHARDA.....	30
13. FORBAIRTÍ BREISE IN 2020.....	32
14. MOLTAÍ AN CHOISTE 2021	34
15. AGUISÍNÍ.....	35
AGUISÍN A: Staitisticí An Chláir Athstiúrtha 2020.....	35
AGUISÍN B: Cás-Staidéir ar Chleachtais Aisiríocha	49
AGUISÍN C: Agallamh le hOifigeach Idirchaidrimh don Óige ó Réigiún Cathrach Bhaile Átha Cliath	57
AGUISÍN D: Ceartas Aisiríoch agus An Garda Síochána: an cleachtas a thabhairt go dtí an chéad leibhéal eile. An Dr. Ian Marder, OÉ Má Nuad	58

Gluais na dTearmaí

BAÓGS	–	Biúró Athstiúrtha Óige an Gharda Síochána
TAGS	–	Tionscadail Athstiúrtha An Gharda Síochána
OIO	–	Oifigeach Idirchaidrimh don Óige
RCBÁC	–	Réigiún Cathrach Bhaile Átha Cliath
PULSE	–	Gardaí ag úsáid na mórchóras go héifeachtach
MOCA	–	Mí-oiriúnach don Chás seo Amháin
LIC	–	Leanaí i gCúram
TDÓ	–	Taithí Dhiúltach San Óige
CFF	–	Creatlach Freagracht Feidhmíochta
ETF	–	Eochairtháscaire feidhmíochta
CBI	–	Córas bainistíochta Imscrúdaithe

A Choimisinéir, a chara,

Is mór an pléisiúr dom mar chathaoirleach an Choiste Monatóireachta arna cheapadh faoi Alt 44 (1) d'Acht na Leanaí, 2001 an Tuarascáil Bhliantúil le haghaidh 2020 a chur i láthair. Sa chéad bhliain den ról seo a bheith agam, tugadh an deis dom teagmháil a chothú le Coiste Alt 44, Biúró Athstíúrtha Óige an Gharda Síochána & páirtithe leasmhara seachtracha agus oibriú le chéile chun éifeachtacht an Chláir a mhonatóiriú & a fheabhsú.

Tá ról tábhachtach ag an gClár Athstíúrtha i gcosaint daoine óga. Is sócmhainn straitéiseach ríthábhachtach don Gharda Síochána é an Clár Athstíúrtha a bhfuil creat ceartais aisíroch ag tacú leis. Is ionann an cur chuige seo agus deis ar leith don Gharda Síochána oibriú le daoine óga agus chun tacú leo déileáil lena n-iompar agus cabhrú leo roghanna dearfacha a dhéanamh. I mo ról mar Chathaoirleach, is mian liom aird a tharraingt ar an obair den chéad scoth atá á déanamh ag gach duine a bhfuil baint acu le feidhmiú an Chláir Athstíúrtha ar bhonn laethúil.

Cuireann an Coiste Monatóireachta tacaíocht ar fáil don Chlár Athstíúrtha trí réimsí a bhféadfaí iad a fheabhsú a aithint agus trí mholtaí a dhéanamh lena chinntiú go leanann an Clár ag feidhmiú mar mhodh éifeachtach chun leanaí a athstíúradh ó choireacht. Tarraingítear aird sa Tuarascáil Bhliantúil ar na forbairtí a tharla i rith na bliana, aithnítear na dúshláin atá le sárú leis an gClár i láthair na huaire, agus soláthraítear staitisticí maidir le feidhmiú an Chláir in 2020. I ndiaidh monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht an Chláir Athstíúrtha trínár rannpháirtíocht le Biúró Athstíúrtha Óige an Gharda Síochána (BAÓGS), tá roinnt moltaí aitheanta atá le soláthar in 2021.

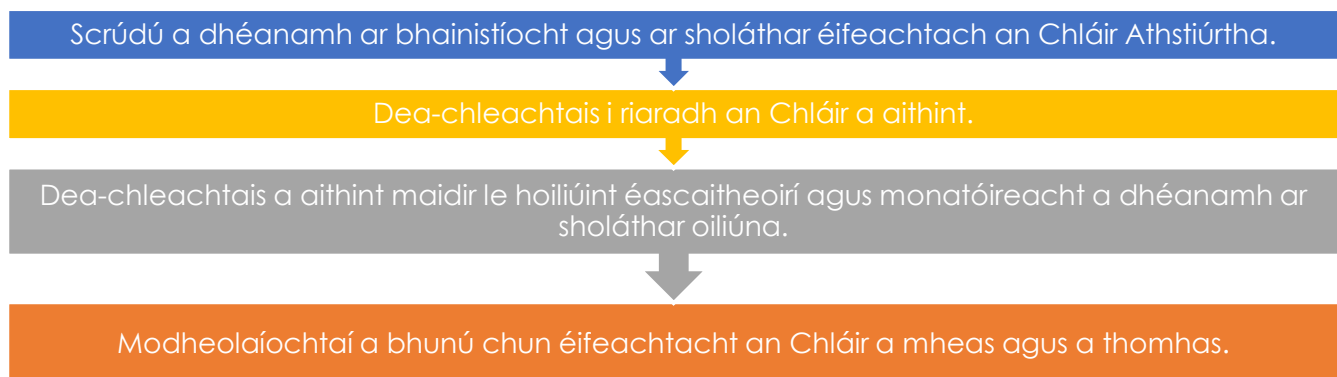
Is mian liom mo bhuíochas a chur in iúl don Ard-Cheannfort Quinn, don Cheannfort O'Reilly agus d'fhoireann uile Bhiúró Athstíúrtha Óige an Gharda Síochána; do gach Oifigeach Idirchaidrimh don Óige as a dtiomantas leanúnach chun daoine a choinneáil sábháilte le linn phaindéim Covid-19. Chomh maith leis sin, ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil le Seirbhís Anailíse an Gharda Síochána as staitisticí maidir leis an gClár Athstíúrtha le haghaidh 2020 a chur ar fáil. Chomh maith leis sin, is mian liom buíochas a ghabháil le foirne Thionscadail Athstíúrtha Óige an Gharda Síochána (TAÓGS) agus na n-eagraíochtaí pobalbhunaithe atá freagrach as soláthar TAÓGS as a ndíograis agus a dtiomantas dá gcuid oibre ó lá go lá. Is mian liom buíochas ó chroí a ghabháil le comhaltaí Choiste Monatóireachta Alt 44 as tacú le agus cur go dearfach le hobair an Choiste; an Dr. Sean Redmond, an tArd-Cheannfort Quinn agus an Dr. Salome Mbugua – ba mhór an pléisiúr a bheith ag obair le hionadaithe den chéad scoth.

Paula Hilman – Coimisinéir Cúnta, Póilíníú Bóthar agus Rannpháirtíocht sa Phobal

Foráiltear le h**Alt 44 d'Acht na Leanaí, 2001** go gceapfar coiste chun monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht an Chláir Athstiúrtha. Seo a leanas téarmaí tagartha an choiste:

Seo a leanas na tascanna atá le cur i gcrích ag an gCoiste:

Is iad seo a leanas comhaltáí reatha an Choiste:

Tá **Coimisinéir Cúnta Hilman** freagrach as Póilíníú Bóthar agus Rannpháirtíocht sa phobal laistigh den Gharda Síochána. Folaítear leis sin maoirseacht straitéiseach BAÓGS. Ceapadh Coimisinéir Cúnta Hilman mar Chathaoirleach an Choiste Monatóireachta in 2020.

Ollamh taca Cheartas i leith an Aosa Óig i Scoil an Dlí in Ollscoil Luimnigh is ea Dr. Sean Redmond. Is státseirbhíseach é sa Roinn Dlí agus Cirt, ar iasacht san Ollscoil.

Taighdeoir, gníomhaí cothroime inscne agus tacadóir cearta daonna, is ball de Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas í Dr Salome Mbugua. Tá os cionn 20 bliain de thaithí ag obair le grúpaí faoi ghannionadaíocht, go háirithe mná, leanaí, agus an t-aos óg san Eoraip, san Afraic agus go hidirnáisiúnta. Is í an Dr Mbugua bunaitheoir AkiDwA, líonra na mban imirceach in Éirinn, áit a n-oibríonn sí mar Cheann Oibríochtaí agus Straitéise.

Tá an t**Ard-Cheannfort Colette Quinn** freagrach as BAÓG a áirítear ann punanna Oifig GTAÓ agus Aoischartha an Gharda Síochána agus chuir sí tús lena ról in Eanáir 2018. Roimhe seo, idir 2007 agus 2017, bhí sí ag obair mar Stiúrthóir an Chláir Athstiúrtha.

FORLÉARGAS AR NA STATISTICÍ

◆ I rith 2020 rinneadh 16,301 atreorúchán óige chuig an gClár Athstíúrtha. Is laghdú 12.2% é seo ar 2019, inar atreoraíodh 18,657 chuig an gClár. ◆ Atreoraíodh 8,169 leanbh, laghdú 17% i gcomparáid le líon na leanaí atreoraithe in 2019. Bhí 78% de na leanaí fireann agus 22% baineann. ◆ Measadh go raibh 1,441 leanbh mí-oiriúnach chun páirt a ghlacadh sa Chlár in 2020, laghdú 10% i gcomparáid le 2019. ◆ Fuair 5,875 leanbh rabhaidh fhoirmiúla nó neamhfoirmiúla in 2020, laghdú 23% ó 2019. ◆ Tugadh 716 rabhadh aisíroch in 2020, suas ón 125 rabhadh aisíroch a tugadh in 2019, arb ionann é agus méadú de 473% (féach leathanach 20).

BIÚRÓ ATHSTIÚRTHA ÓIGE AN GHARDA SÍOCHÁNA

Tá BAÓG freagrach as maoirseacht agus forbairt a dhéanamh ar an gClár Athstíúrtha go náisiúnta mar a fhoráiltear faoi Chuid 4 d'Acht na Leanaí, 2001. Tá Ard-Cheannfort i gceannas ar BAÓG agus tá sé mar chuid de Phóilíneacht Bóthar agus Rannpháirtíocht Sa Phobal.

TIONSCADAIL ATHSTIÚRTHA AN GHARDA SÍOCHÁNA (TAGS)

In 2020, bhunaigh BAÓG líonra chun scrúdú a dhéanamh ar riachtanais leanaí agus daoine óga i bpobail de chuid dhá Rannán Garda in DMR agus ceann i gCorcaigh, mar fhreagairt ar phaindéim Covid-19. Ba é an aidhm a bhí leis tacaíochtaí féideartha a aithint agus aghaidh a thabhairt ar bhearnaí i riachtanais leanaí agus daoine óga sna pobail seo le linn 2020.

Aithníodh bacainní féideartha do leanaí leochaileacha óga agus dá dtuismitheoirí/gcaomhnóirí i dtaca le teagmháil a dhéanamh leis an gClár Athstíúrtha i bPríomh-Rannóga DMR Láir Thuaidh agus DMR Theas. Tá maoiniú ceadaithe ag an Roinn Dlí agus Cirt chun tacaíocht shonrach a chur ar fáil don phobal seo.

Cruthaíodh Tionscadal nua Athstíúrtha Óige an Gharda Síochána (HAY) in 2020, a raibh sé d'aidhm ann comhoibriú le daoine óga idir 15-20 bliain d'aois a bhí mar chuid den Chlár Athstíúrtha cheana féin.

FORBAIRT TF PULSE

D'aithin BAÓG roinnt nuashonruithe PULSE chun an próiseas riaracháin a neartú le linn 2020. Mar thoradh air seo bhí dhá fheabhsú eile mar chuid de scaoileadh PULSE 7.6 agus 7.6.1, agus chuaigh an dá cheann acu beo i mí Dheireadh Fómhair agus i mí na Nollag faoi seach.

CLÁR ATHSTIÚRTHA ÓIGE AN GHARDA SÍOCHÁNA - TIONSCADAL LEANAÍ I GCÚRAM

Rinneadh athbhreithniú ar gach atreorú Leanaí i gCúram (CIC) ó thaobh riaracháin de in 2020, a fhaigheann tacaíocht ó scaoileadh PULSE 7.6.1.

PLEAN FORFHEIDHMITHE MAIDIR LEIS AN SCRÚDÚ AR ATREORÚCHÁN ÓIGE NÁISIÚNTA

Leanadh le scrúdú inmheánach ar phróiseáil na n-atreoruithe chuig an gClár Athstíúrtha, ar tarraingíodh aird air i dTuarascáil Náisiúnta an Scrúdaithe Atreoraithe Óige 2019, in 2020, agus cuireadh tuilleadh moltaí i bhfeidhm.

Tugadh le fios sa tuarascáil tosaigh go ndearnadh 39 moladh a bhfuil beart le déanamh ina leith in 2020 agus in 2021. Cuireadh 35 moladh i ngníomh sa phlean cur chun feidhme, agus tá ceithre mholadh fós le gníomhú in 2021 (féach leathanach 23).

COVID-19

Chruthaigh paindéim Covid-19 dúshlán shuntasacha d'obair na nOifigeach Idirchaidrimh don Óige (JLOanna), inar lean OIÓanna de bheidh ag cur tacaíocht agus rabhaidh faoin gclár a chur ar fáil.

Lean OIÓanna ag tacú leis an gClár Athstíúrtha trí theagmháil a dhéanamh le leanaí agus leis an bpobal, agus rialacháin agus treoirínte Covid-19 á gcomhlíonadh ag an am céanna. Bhain OIÓanna úsáid as an teicneolaíocht agus as cruinnithe duine le duine, ina raibh scaradh sóisialta i bhfeidhm, chun tacaíocht leanúnach a chur ar fáil do leanaí agus do dhaoine óga, agus ba phríomhbhreithnithe iad folláine agus sábháilteacht chun teagmháil a choinneáil le leanaí agus le daoine óga leochaileacha le linn 2020.

OILIÚINT IN 2020

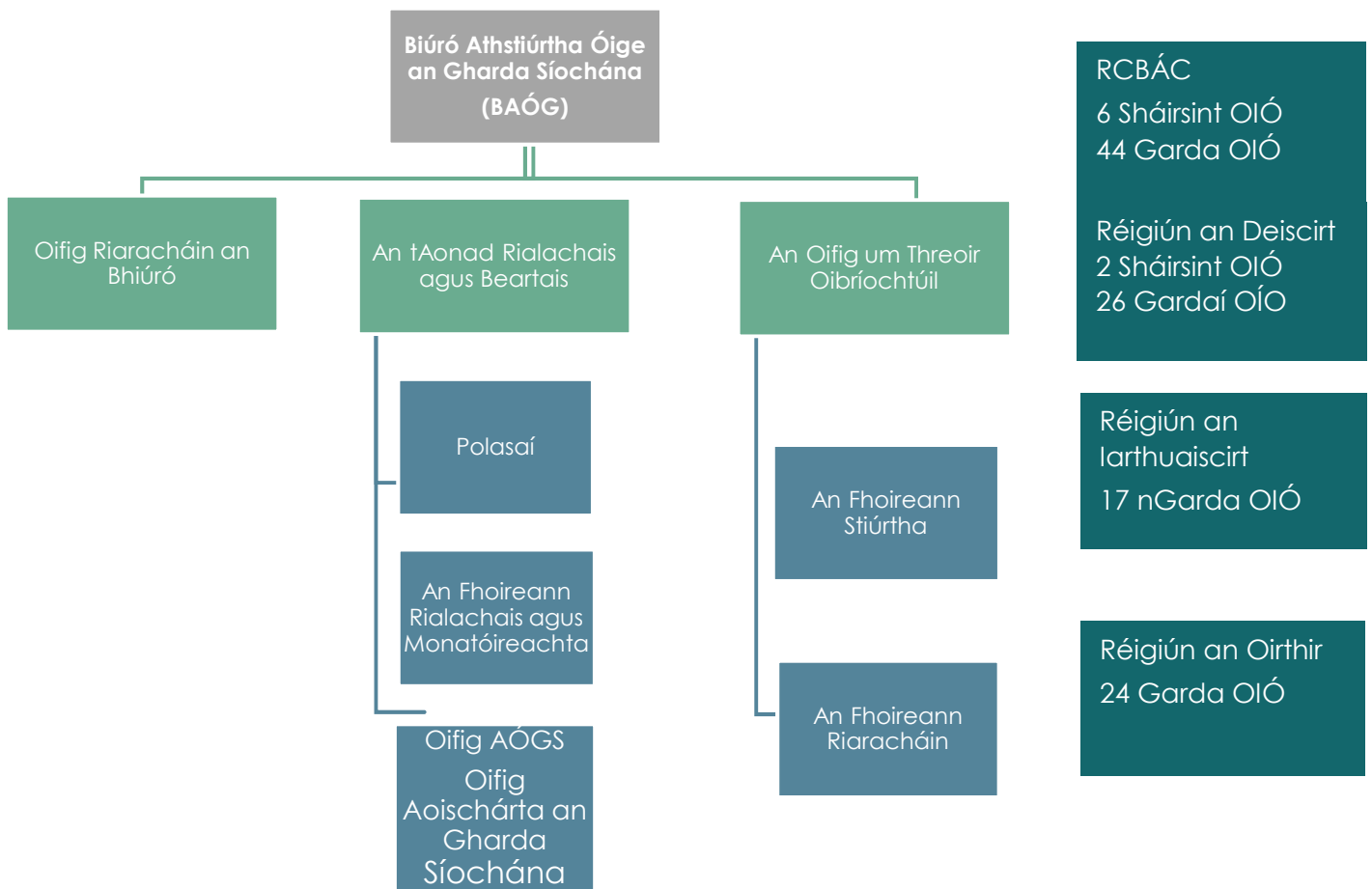
Mar gheall ar phaindéim Covid-19, cuireadh oiliúint d'éascaitheoirí siar. Rinneadh anailís ar riachtanais oiliúna agus rinneadh an straitéis oiliúna a nuashonrú lena cur ar fáil le linn 2021.

◆ Is é BAÓG an oifig náisiúnta a bhfuil sé de chúram uirthi an Clár Athstíúrtha a riaradh faoi Chuid 4 d'Acht na Leanaí, 2001.

◆ Ceapann an Coimisinéir Ard-Cheannfort de chuid an Gharda Síochána mar Stiúrthóir ar an gClár Athstíúrtha ag a bhfuil freagracht reachtúil as cinneadh a dhéanamh maidir le hoiriúnacht linbh páirt a ghlacadh sa Chlár. Déantar foráil le haghaidh ról an Stiúrthóra faoi Alt 20 (1) d'Acht na Leanaí, 2001.

◆ Tá BAÓGS ag leanúint ar aghaidh ag obair i ndlúthpháirt le Seirbhís na hÉireann um Cheartas i leith an Aosa Óig, an Roinn Leanaí agus Gnóthaí Óige, Foireann Forbartha Dea-chleachtas Thionscadail Athstíúrtha an Gharda Síochána, eagraíochtaí óige agus páirtithe leasmhara eile chun dea-chleachtas i réimse an cheartais i leith an aosa óig a shainaithint, a roinnt agus a chur chun cinn.

AN AIDHM ATÁ LE STAISTICÍ MAIDIR LEIS AN GCLÁR ATHSTIÚRTHA A BHAILIÚ AGUS A THUAIRSCIÚ

Céard atá á léirmhíniú?

- Gineann Seirbhís Anailíse an Gharda Síochána sonraí maidir le hatreorúcháin chuig an gClár Athstíúrtha ó chóras PULSE an Gharda Síochána

Cén fáth a bhfuil na sonraí seo á scrúdú?

- Líon na n-atreorúchán chuig an gClár Athstíúrtha a thuairisciú
- Treochtaí a bhaineann le ciontuíthe óige a mheas
- Idirghabhálacha a theastaíonn a shainiú

Cén luach a bhaineann le hanailís a dhéanamh ar na sonraí seo?

- Trí mhionscrúdú a dhéanamh ar na staitisticí ar an gCóras PULSE, is féidir linn aird a tharraingt ar shaincheisteanna agus cleachtas níos fearr a chur chun cinn.

Céard iad na príomhthreochtaí feidhmíochta?

- Tá príomhthreochtaí sainiitheanta i 3 phríomhréimse:
 - Atreorúcháin Bhliantúla
 - Leanaí Atreoraithe
 - Líon na leanaí a measadh a bhí oiriúnach nó mí-oiriúnach chun páirt a ghlacadh sa Chlár.

FORLÉARGAS AR PHRÍOMHTHREOCHTAÍ FEIDHMÍOCHTA IN 2019

A) Atreorúcháin Bhliantúla

- 16,301 atreorúchán in 2020.
- Méadú 12.2% i gcomparáid le 2019.

B) Leanaí Atreoraithe

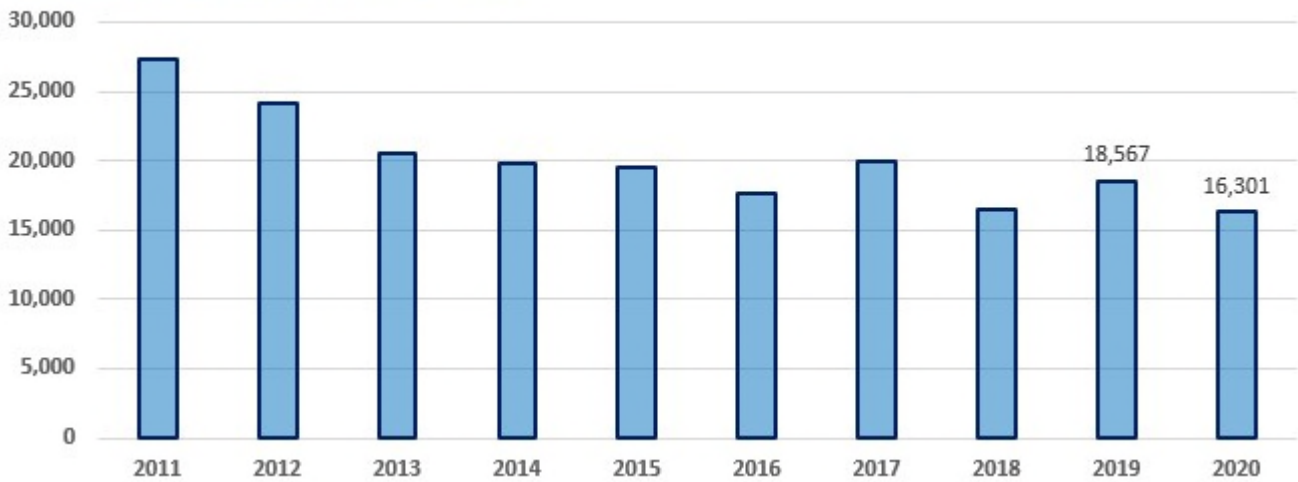
- 8,169 leanbh agus duine óg a atreoraíodh in 2020, laghdú 1,673 leanbh ó 2019.
- Bhí 28% de na leanaí atreoraithe faoi 15 bliana d'aois in 2020 agus bhí 32% 17 mbliana déag d'aois.

C) Oiriúnacht chun páirt a ghlacadh sa Chlár

- Measadh go raibh 1,441 leanbh san iomlán mí-oiriúnach don Chlár in 2020.
- Laghdú 10% i gcomparáid le 2019.

A) ATREORÚCHÁIN BHLIANTÚLA

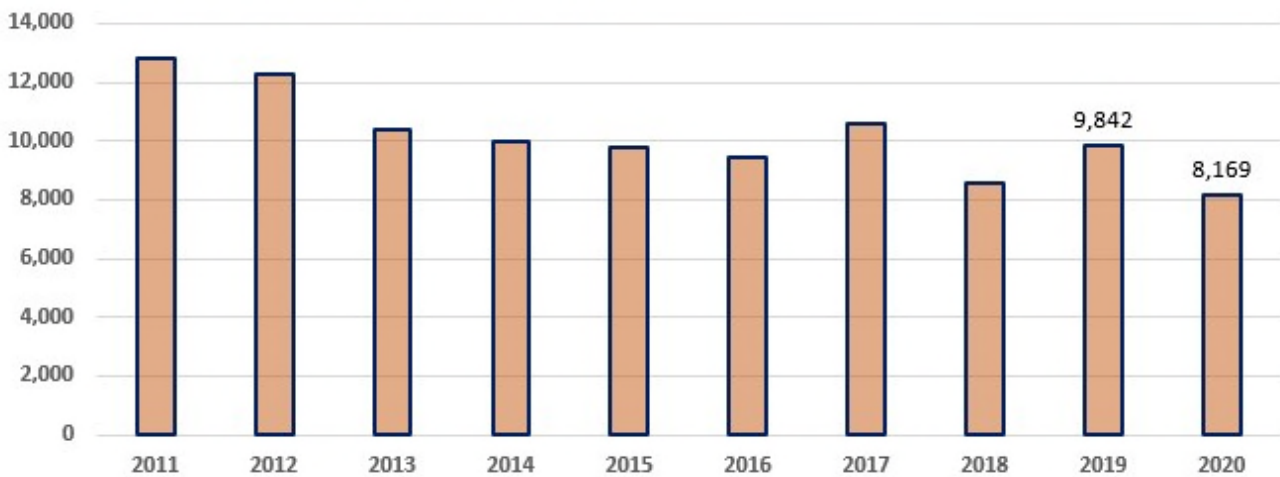
Líon na nAtreoruithe 2011 – 2020

◆ Rinneadh 16,301 atreorú chuig an gClár Athstiúrtha in 2020, arb ionann é agus laghdú 12.2% i gcomparáid le 2019 (18,567 atreorú).

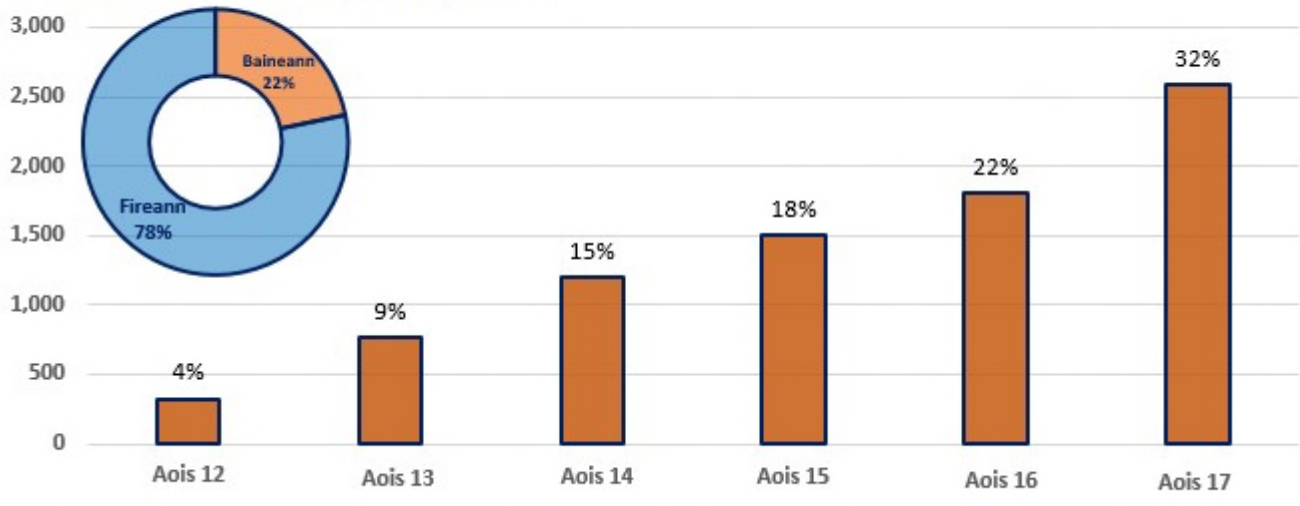
B) LEANAÍ ATREORAITHE

Líon na Leanáí a Atreoraíodh 2011 - 2020

◆ Atreoraíodh 8,169 leanbh in 2020 arb ionann é sin agus 17% níos lú ná an 9,842 leanbh a atreoraíodh in 2019.

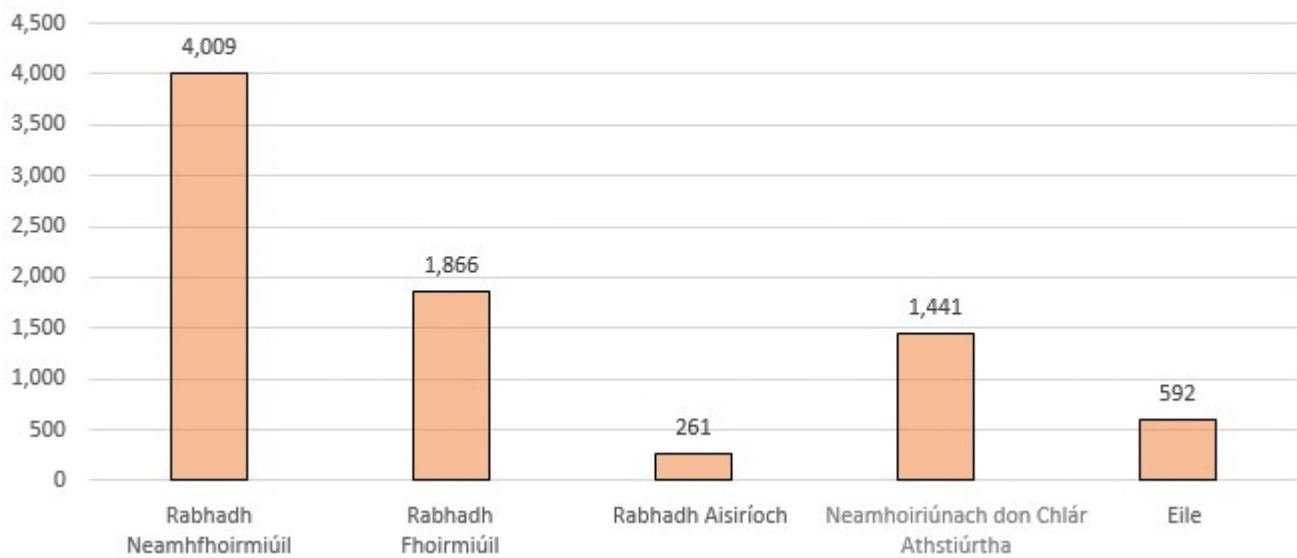
Aois na Leanáí a Atreoraíodh 2020

◆ Bhí 28% de na leanáí atreoraithe faoi 15 bliana d'aois in 2020 agus bhí 32% 17 mbliana déag d'aois. Bhí 78% de na leanáí fireann agus 22% baineann.

C) OIRIÚNACHT CHUN PÁIRT A GHLACADH SA CHLÁR ATHSTIÚRTHA

Moltaí Atreorucháin in 2020

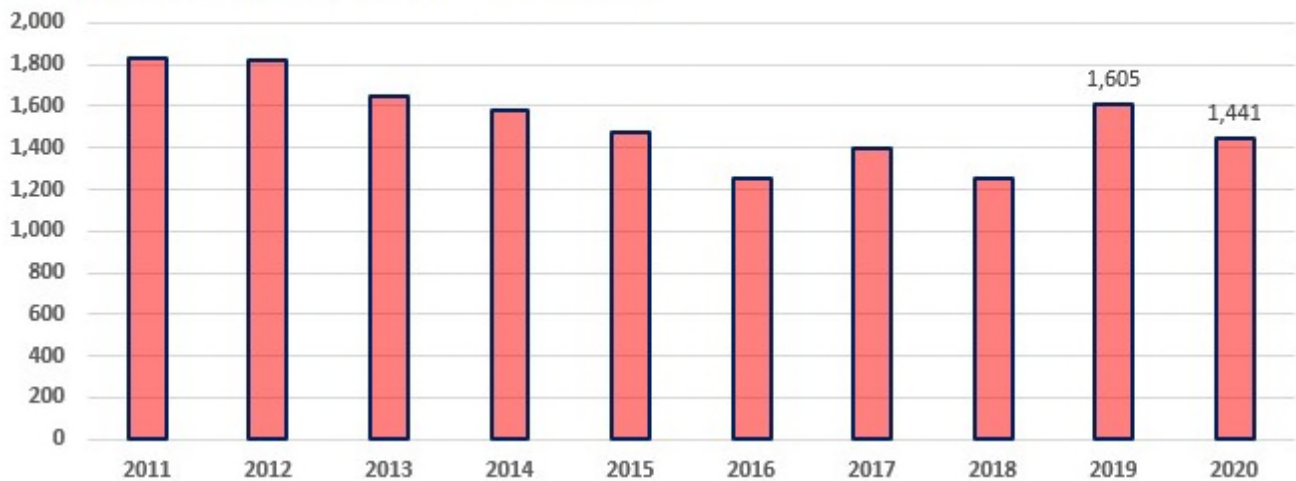

Baineann moltaí le haghaidh rabhadh neamhfhoirmiúil agus foirmiúil leis na hatreorúcháin inar measadh go raibh an leanbh oiriúnach chun páirt a ghlacadh sa Chlár. Ciallaíonn 'Mí-oiriúnach don Chás Seo

Amháin¹ (MOCSA) go meastar go bhfuil an leanbh mí-oiriúnach don Chlár. Baineann 'eile' le hatreoruithe a cruthaíodh in 2020 agus a bhí fós á mbreithniú ag an am a gineadh na staitisticí.

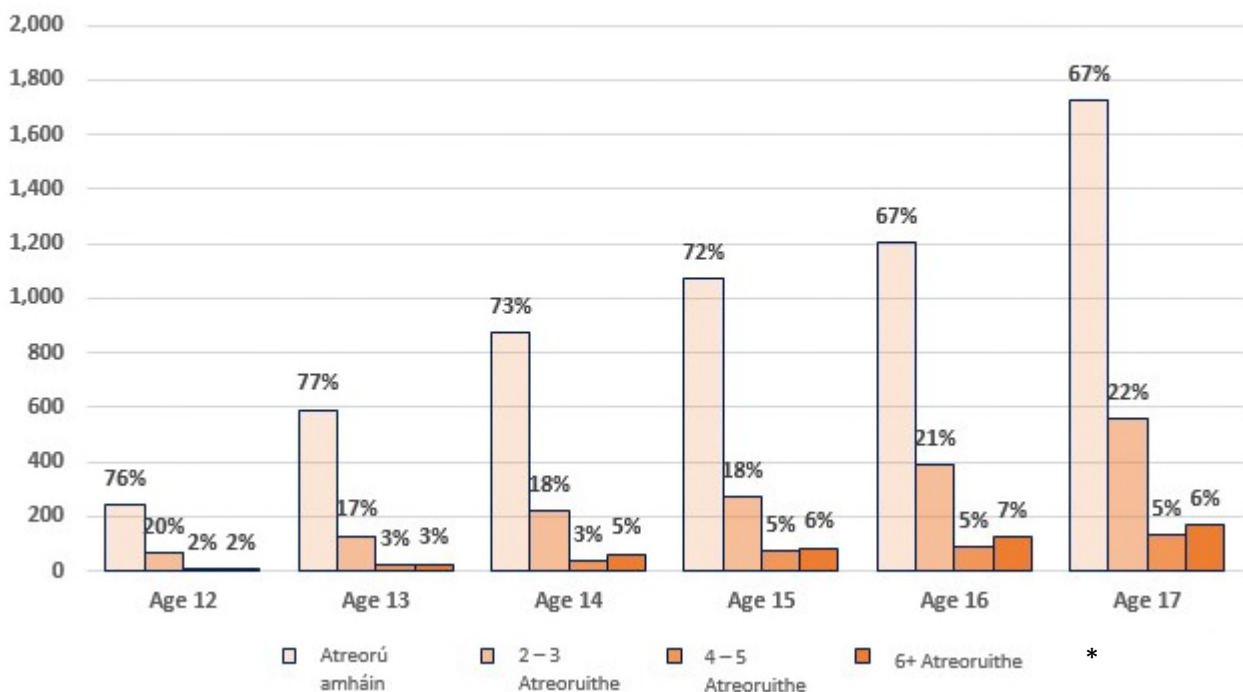
¹ Is é 'Mí-Oiriúnach an Cás Seo Amháin' an chatagóir a shanntar d'atreoruithe a mheastar a bheith mí-oiriúnach lena ligean isteach sa Chlár mar gheall ar an gcion líomhnaithe.

Líon na Leanaí Neamhoiriúnach don Chlár

- ◆ Déileáladh le 32% d'atreorúcháin trí rabhadh neamhfhoirmiúil; measadh go raibh 34% mí-oiriúnach don Chlár Athstíúrtha, agus déileáladh le 23% trí Rabhadh Foirmiúil.
- ◆ Tháinig laghdú 10% ar líon na bpáistí a moladh do MOCSA ó 2019.

Próifíl Aoise de réir líon na nAtreoruithe a fuarthas i 2020

* D'fhéadfadh nach ionann céatadán i roinnt figiúirí agus 100% mar gheall ar chothromú luachanna.

- ◆ Níl ach atreorúchán amháin ag 70% de na leanaí atreoraithe agus tá 6 atreorúchán nó níos mó ag 6% in 2020. As measc na ndaoine a atreoraíodh in 2020, is fir iad 75% agus is mná iad 25%. Fir den chuid is mó iad na leanaí ag a bhfuil sé atreorúchán nó níos mó, agus níl ach 11% mná i gceist anseo.

FREAGAIRT COVID-19 DO LEANAÍ AGUS DO DHAOINE ÓGA ATÁ I MBAOL

D'oibrigh BAÓG, i gcomhpháirtíocht leis an Roinn Dlí agus Cirt, le heagraíochtaí óige pobalbhunaithe i gCorcaigh agus i mBaile Átha Cliath araon chun scrúdú a dhéanamh ar shainriachtanais leanaí agus daoine óga sna ceantair seo le linn phaindéim Covid-19. Ba é an aidhm a bhí leis tacaíochtaí féideartha a aithint agus aghaidh a thabhairt ar bhearnaí i riachtanais leanaí agus daoine óga sna pobail seo.

Leantar den rannpháirtíocht seo lenár gcomhpháirtithe agus bhí sé éifeachtach chun tacaíocht a sholáthar do leanaí agus do dhaoine óga atá i mbaol ciontaithe.

RANNPHÁIRTÍOCHT LE POBAIL LEOCHAILEACHA

Mar shíneadh ar obair CAÓG, d'aithin Sáirsint OÍÓ in RCBÁC Lár Thuaidh go raibh gá le freagairt shonrach ón nGarda Síochána/ceartas óige do leanaí agus do dhaoine óga atá i mbaol sa Rannán.

Ba é an sprioc a bhí ann feachtas ar an gClár Athstíúrtha a fheabhsú agus bacainní a bhaint ionas go bhfaighidh pobail leochaileacha tuiscint ar an gcaoi a n-oibríonn an Clár. Chomh maith leis sin, cuirimid in iúl do na pobail seo go bhfuil aidhm an Chláir leas-bhunaithe, agus tugtar aghaidh ar aon iompar ciontaithe i gcomhthéacs leas an linbh nó an duine óig.

Rinneadh comhairliúcháin le hionadaithe na bpobal seo chun scóip a chur ar na riachtanais agus na dúshláin atá roimh leanaí agus daoine óga, agus a rannpháirtíocht leis na Gardaí agus leis an gClár Athstíúrtha.

Cuireadh torthaí na gcomhairliúcháin seo faoi bhráid na Roinne Dlí agus Cirt agus aontaíodh acmhainní breise a chur ar fáil chun freastal ar riachtanais an phobail seo.

Tá buiséad ceadaithe ag an Roinn Dlí agus Cirt agus cuirfear na seirbhísí breise i bhfeidhm in 2021.

FORBAIRT CAÓG – DAOINE ÓGA A BHFUIL SÉ DEACAIR DUL I NGLEIC LEO – TIONSCADAL HAY PLUS

In 2020, ceapadh oibrí sinsearach ceartais i leith an aosa óig chun bheith i gceannas ar Thionscadal nua athstíúrtha óige an Gharda Síochána (HAY Plus) atá lonnaithe in RCBÁC Lár Thuaidh. Tá Hay Plus dírithe ar dhaoine óga idir 15 - 20 bliain d'aois a bhí sa Chlár Athstíúrtha / córas CAÓG cheana féin a thabhairt isteach agus a dteastaíonn idirghabháil agus tacaíocht bhreise uathu, mar thionscnamh um chosc coireachta agus atreorú na n-óg.

Thacaigh an tionscadal le daoine óga trí fhor-rochtain laethúil agus glaonna rialta tí, chun labhairt leo agus a dteaghligh ina dtimpeallacht bhaile.

I measc na ndaoine óga atá dírithe ar rannpháirtíocht sa tionscadal tá:

- Daoine óga a bhfuil drogall ar a dtuismitheoirí/gcaomhnóirí dul i ngleic le seirbhísí óige.
- Daoine óga ar luathfhágálaithe scoile fadtéarmacha iad.
- Daoine óga i dteaghligh atá i mbaol ó dhruaí agus ó choireacht eagraithe.
- Daoine óga nach bhfuil timpeallacht bhaile chobhsaí acu.

- Daoine óga a d'fhlaing eispéiris dhíobhálacha óige (ACE) a raibh tráma mar thoradh air.

Tá próiseas atreoraithe do leanaí agus do dhaoine óga a mheastar a bheith oiriúnach don tionscadal seo ag teacht leis an bpróiseas atreoraithe seanbhunaithe chuig tionscadail atreoraithe óige eile.

In 2020, bhain HAY Plus na torthaí seo a leanas amach:

- Méadú ar scileanna sóisialta.
- Scileanna cumarsáide feabhsaithe.
- Spriocanna pearsanta a aithint.
- Pleananna gníomhaíochta a fhorbairt chun a gcuspóirí a bhaint amach.
- Tugadh tacaíocht do sheisear daoine óga chun dul i ngleic leis na seirbhísí promhaidh agus cúirte.
- D'fhorbair seisear daoine óga cleachtais agus scileanna chun dul i ngleic le horduithe promhaidh agus coinníollacha bannaí.
- Chuaigh cúigear daoine óga i mbun cláir atá dírithe ar ionchais infhostaitheachta a fheabhsú.
- Chuaigh triúr daoine óga i mbun oiliúna atá dírithe ar ullmhacht infhostaitheachta.
- Tugadh tacaíocht do bheirt daoine óga chun rochtain a fháil ar sheirbhísí cóireála drugaí.
- Fuair cúig theaghlach tacaíocht rialta ón tionscadal.
- D'fhill beirt ar an oideachas.

AN ROINN DLÍ AGUS CIRT

Lean BAÓG ar aghaidh ag obair leis an Roinn Dlí agus Cirt ar raon saincheisteanna, lena n-áirítear an Straitéis um Cheartas i leith an Aosa Óig, le linn 2020.

RANNPHÁIRTÍOCHT STRAITÉISEACH CAÓG

Tá an Garda Síochána, i gcomhpháirtíocht leis an Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais, ionadaithe ó bhainistíocht shinsearach na nEagraíochtaí Pobalbhunaithe a mhaoinítear chun na tionscadail a bhainistiú, foireann REPPP ó Ollscoil Luimnigh agus foireann Forbartha Dea-Chleachtais CAÓG, ar fud mar chuid de Choiste Comhairleach CAÓG. Déantar ballraíocht an Gharda Síochána san fhorbairt straitéiseach trí rannpháirtíocht ar fhochoistí Choiste Comhairleach CAÓG lena n-áirítear Coiste Tosaíochtaí CAÓG, Coiste Cumarsáide CAÓG agus Coiste Athbhreithnithe na dTreoirínte Oibriúcháin.

FORBAIRT I dTACA LE CEARTAS AISIRÍOCH

Chuir BAÓG tús le seisiún faisnéise ceartais aisiríoch a chur i bhfeidhm le haghaidh Cigirí túslíne an Gharda Síochána agus ar OIÓna an Gharda Síochána ar bhonn réigiúnach in 2020. Bhí an tionscnamh seo mar chuid de thiomantas BAÓG úsáid an cheartais aisiríoch a chur chun cinn agus a mhealladh laistigh den Gharda Síochána ag leibhéal tosaigh agus ag leibhéal bainistíochta an Gharda Síochána laistigh den eagraíocht. Cuireadh tús leis seo ar bhonn réigiúnach agus fuarthas aiseolas an-dearfach ó bhaill agus beidh sé fós ina phríomhthosaíocht chun cuir chuige aisiríoch a leabú laistigh den Chlár Athstíúrtha.

LÍONRA CAÓG ROLLADH AMACH na gCLEACHTAS AISIRÍOCH

Cuireadh tús in 2020 le samhail oiliúna aisiríoch a chur i bhfeidhm do CAÓG faoi stiúir Fhoireann Forbartha Dea-Chleachtais CAÓG, le tacaíocht ó Ollscoil Uladh agus ón bhFoireann Oiliúna um Chleachtas Aisiríoch.

TREOIRLÍNTE NÍOS LÁIDRE LE CHÉILE – CEARDLANNA DO CHATHAOIRLIGH CAÓG

Chuir Foireann Forbartha Dea-Chleachtas CAÓG, i gcomhpháirtíocht le BAÓG, tús le rolladh amach ceithre cheardlann le Cathaoirligh CAÓG, agus le Bainistíocht Eagraíochta Pobalbhunaithe ag díriú ar chomhthuiscint ar na róil agus na cleachtais oibre, chun na torthaí is fearr is féidir a chinntiú do leanaí agus do dhaoine óga i CAÓG. Tacaíonn an obair seo le líonra Chathaoirligh an Gharda Síochána agus Bainisteoirí Eagraíochta Pobalbhunaithe le treoir agus rannpháirtíocht leanúnach.

FIANAISE TAIGHDE AR CHLÁIR BHEARTAIS AGUS AR THIONSCADAL CLEACHTAIS (REPPP)

Is comhthionscnamh straitéiseach idir an Roinn Dí agus Cirt agus Ollscoil Luimnigh é an tionscadal Fianaise Taighde ar Bheartas, Cláir agus Cleachtas (REPPP). Is é misean REPPP feabhas a chur ar an gcinnteoireacht eolaíoch bunaithe ar fhianaise sa chóras ceartais i leith an aosa óig, agus béim ar leith á leagan ar éifeachtacht agus ar éifeachtúlacht. In 2020, lean tionscadal REPPP ar aghaidh tríd an bpaindéim ag obair go dlúth le 16 CAÓG chun éifeachtacht an chaidrimh a chothú le daoine óga a fheabhsú. Bhí an tionscadal seo bunaithe go mór ar shintéis fianaise leathan ar an bhfianaise a bhí ar fáil ar chaidrimh éifeachtacha ar chuir REPPP tús léi in 2019.

Is féidir tuilleadh eolais faoin Tionscadal REPPP a fháil ag:

<https://www.ul.ie/engage/node/4291>

1. Moltaí ó Thuarascáil Scrúdaithe an Gharda Síochána ar Atreorúchán Óige Náisiúnta a chur chun feidhme laistigh de na tréimhsí atá sonraithe sa Phlean Gníomhaíochta Cur Chun Feidhme [2019-2021].

- ◆ Sainaitníodh 39 gníomh ón athbhreithniú a rinneadh ar na cásanna a measadh iad a bheith mí-oiriúnach don Chlár. Ón bplean forfheidhmithe, cuireadh 21 i ngníomh agus i gcrích in 2020. Tá ceithre cinn san iomlán gan réiteach nuair a chuirtear an 21 gníomh sin áireamh sna 14 mholadh arna gcur i gcrích in 2019. Táthar ag súil go gcríochnófar an ceithre mholadh atá fós le réiteach faoi R4 2021 agus bainfear amach an sprioc trí-bliana forfheidhmithe.
- ◆ Chun éifeachtacht agus éifeachtúlacht an Chláir a fheabhsú tuilleadh, bhunaigh Coimisinéir an Gharda Síochána Biúró Athstíúrtha Óige arb é a shainchúram, chomh maith le freagrachtaí eile, tacú le Ceantair agus Rannáin oibriúcháin, monatóireacht a dhéanamh orthu agus iad a threorú i bpróiseáil atreoruithe (a mheastar a bheith mí-oiriúnach le ligean isteach sa Chlár) go dtí an toradh deiridh.
- ◆ Leanann an tAonad Monatóireachta nua le maoirseacht agus cinntiú a dhéanamh ar dhul chun cinn tráthúil atreoruithe óige ar fud na tíre. Tá córas 'meabhrúcháin' i bhfeidhm le Tuarascálacha KPI eisithe go míosúil, chun tacú le rialachas bainistíochta áitiúil maidir le hatreoruithe chuig an toradh deiridh a phróiseáil.
- ◆ Cuireadh uasdátú ar córas TF PULSE ar mhaithe le forbairt atreoraithe an óige san áireamh mar chuid d'eisiúintí PULSE 7.6 agus 7.6.1.
- ◆ Ceapadh foireann bhreise ar BAÓG: Sannadh ochtar ball nua den Gharda Síochána do BAÓG ar bhonn buan; ceapadh beirt Sháirsintí OIÓ ionaid i gCorcaigh agus i Luimneach, agus ceapadh trí OIÓanna ionaid i mBaile Átha Cliath agus i nGaillimh araon.
- ◆ Cuireadh Oifigeach Riaracháin leis an Aonad Rialachais agus Beartais chun cabhrú le dul i ngleic le riachtanais bheartais BAÓG.

2. Leanúint le cur chun cinn agus le forbairt na tuisceana ar Chlár Athstíúrtha an Gharda Síochána laistigh den Gharda Síochána trí oiliúint agus seisiúin faisnéise spriocdhírthe a reáchtáil do gach comhalta den Gharda Síochána agus Foireann an Gharda Síochána maidir lena ról agus freagrachtaí faoi seach i ndáil le riaradh an Chláir.

- ◆ In 2020, nuashonraíodh leathanaigh BAÓG, CAÓG agus Thairseach Na hOifige Aoischártaí lena chinntiú go raibh treoir--dhoiciméid, ábhar acmhainne ábhartha agus faisnéis teagmhála do OIÓanna agus do phearsanra BAÓG ar leathanaigh na Foirne Tairisí ar fáil don eagraíocht.
- ◆ Grafaic Faisnéise Sonraí Réigiúnacha UTCO maidir le Atreoruithe Óige: Is grafaic faisnéise í seo a thugann mínithe agus treoir bheacht chun atreoruithe óige atá san áireamh i dTuarascáil JLO_006 (UTCÓ) a chur chun cinn; Gan aon chúiseamh ná toghairm).
- ◆ Seoladh tionscnamh dea-scéil chun samplaí a lorg de dhea-obair phóilíneachta agus míreanna nuachta ó OIÓanna, chun a n-iarrachtaí a léiriú chun tacú leis an gClár Athstíúrtha in ainneoin na ndúshlán a bhí le sárú le linn na bliana.
- ◆ Cuireadh an obair a cuireadh i gcrích ar Thairseach an Gharda Síochána agus na samplaí de dhea-obair phóilíneachta chun cinn go himmheánach ar chlár fógraí Thairseach an Gharda Síochána agus tríd an bhfoilseachán Cumarsáide Inmheánaigh, Newsbeat, a scaiptear ar fud na heagraíochta.

◆ Eisiúint BAÓG PULSE 7.6 - Cumarsáid le OIÓanna agus Sáirsintí OIÓ: Is é cuspóir an doiciméid seo gach OIÓ agus Sáirsintí OIÓ a chur ar an eolas faoi athruithe agus nuashonruithe maidir le hoibriú an Chláir Athstiúrtha Óige ar PULSE agus dul chun cinn atreoruithe óige, a cuireadh san áireamh in eisiúint PULSE 7.6 i mí Dheireadh Fómhair 2020.

◆ Eisiúint BAÓG PULSE 7.6 – Cumarsáid le Riarthóirí an Chreata Feidhmíochta agus Cuntasachta (PAF): Is é cuspóir an doiciméid seo Riarthóirí PAF a chur ar an eolas faoi athruithe atá beartaithe chun feidhmiúlacht BAÓG a shruthlíniú, mar chuid d'eisiúint PULSE 7.6 i mí Dheireadh Fómhair 2020 agus a d'fhéadfadh tionchar a imirt ar a ról. Is leagan sonrath PAF é den doiciméad a sheoltar chuig OIÓanna agus Sáirsintí OIÓ.

◆ BAÓG – Leabhrán Eolais do Riarthóirí PAF – Tuarascálacha OIÓ: Tá sé i gceist go gcabhródh an doiciméad seo le Riarthóirí PAF tuiscint níos fearr a fháil ar Thuarascálacha OIÓ (cad is brí le gach tuarascáil, cé chuige ar cheart an fhaisnéis atá ann a chur ar aghaidh, conas atreoruithe a chur chun cinn, etc.).

◆ Tuarascálacha OIÓ a Reáchtáil - Conas Treoir a Thabhairt: Soláthraíonn an doiciméad seo treoracha céim ar chéim don bhainistíocht áitiúil maidir le conas tuairiscí a reáchtáil ó PULSE. Tá athbhreithniú á dhéanamh air faoi láthair. Táthar ag súil go gcríochnófar agus go gceadófar é i R2 2021.

3. [Leanúint le hathbhreithniú agus le forbairt doiciméad treoirlíne don fhoireann ar fad laistigh de An Garda Síochána agus treoracha agus treoir mhionsonraithe maidir le riaradh an Chláir Athstiúrtha a sholáthar.](#)

◆ Rinne BAÓG athbhreithniú ar dhoiciméid threoirlíne a chuir treoir agus treoir mhionsonraithe ar fáil maidir le riaradh an Chláir Athstiúrtha lena chinntiú gur chuir siad aon athruithe ar an nós imeachta nó ar aon nuashonruithe ar PULSE san áireamh.

◆ Ina theannta sin, d'fhorbair agus scaip BAÓG doiciméid theoirlíne a bhí dírithe ar bhaill uile an Gharda Síochána agus a chlúdaigh gnéithe éagsúla den Chlár Atreoraithe agus na ról éagsúla a cheanglaítear ar gach Garda a chomhlíonadh. Is í an aidhm seo soiléireacht a chinntiú i riaradh an chláir do Ghardaí túslíne agus do OIÓanna.

4. An straitéis maidir le Ceartas Aisiríoch a forbraíodh in 2019 a chur chun feidhme agus monatóireacht leanúnach a dhéanamh lena chinntiú go sainaithnítear aon saincheisteanna a bhaineann lena cur chun feidhme agus aon riachtanais oiliúna chun athchóiriú rabhadh aisiríoch go dtí leibhéal 2017 a chinntiú.

◆ I Ráithe 1 de 2020, d'eagraigh agus d'éascaigh BAÓG dhá Cheardlann Réigiúnacha um Chleachtais Aisiríocha do OIÓanna ar fud gach Rannáin. Bhí sé i gceist Forbairt Ghairmiúil Leanúnach (FGL) a chur ar fáil do na rannpháirtithe i gcleachtais aisiríocha, agus ábharthacht an cheartais aisiríoch sa Gharda Síochána a phlé ag an am céanna. Chuir baill an Gharda Síochána agus foireann BAÓG cur i láthair agus chuir OIÓanna cás-staidéir ar fáil d'imeachtaí aisiríocha a d'ullmhaigh siad, a d'eagraigh agus a d'éascaigh siad. Cuireadh na ceardlanna réigiúnacha cleachtas aisiríoch do na Rannáin eile siar mar gheall ar phaindéim Covid-19 agus atosófar iad nuair a mhaolófar srianta an rialtais.

◆ Tháinig méadú suntasach ar rabhaidh aisiríocha i rith 2020, agus tugadh 716 rabhadh aisiríoch.

5. Tionscnamh 'Leanaí i gCúram' Athstiúradh Óige an Gharda Síochána a athbhreithniú agus a athbhunú agus dlús a chur faoi thuilleadh forbairt a dhéanamh ar a raon feidhme.

◆ Rinneadh athbhreithniú ar gach atreorú CIC ó thaobh riaracháin de in 2020.

6. Measúnú a dhéanamh ar bhonn leanúnach ar fheidhmeanna reatha rialachais agus monatóireachta atá á gcur i gcrích ag BAÓG i ndáil le riaradh an Chláir Athstiúrtha ar bhonn náisiúnta chun aon saincheisteanna atá ag teacht chun cinn mar chuid de Straitéis Bainistíochta Riosca BAÓG a shainaithint agus déileáil leo.

◆ Scaipeadh cáipéisí treoirlíne inar sonraíodh athruithe TF ar phróisis atreoraithe óige ar PULSE, leis na heisiúintí nua PULSE i mí Dheireadh Fómhair agus i mí na Nollag 2020, ar Sháirsintí OIÓ, ar Oifigigh Idirchaidrimh BAÓG agus ar Riarthóirí PAF.

◆ Tuarascálacha ráithiúla a eisítear chuig gach réigiún, ag cur béim ar líon foriomlán na n-atreoruithe atá gan réiteach a éilíonn dul chun cinn, treochtaí, amlínte agus méaduithe agus laghduithe céatadán.

◆ Sannadh punann atreoraithe óige do Chigirí Rannáin i ngach Rannán ar fud na tíre. Tá an tAonad Monatóireachta i mbun teagmhála díri agus comhairliúcháin mhíosúil leanúnach le Cigirí, ag soláthar comhairle ar an ngníomh is fearr maidir le saincheisteanna áitiúla i ndáil le hatreoruithe óige. Cuimsíonn an teagmháil dhíreach seo tacaíocht teileafóin agus ríomhphoist chuig aon cheisteanna a d'ardaigh an Cigire nó an Cigire thar ceann comhaltaí ar cuireadh de chúram orthu an fhaisnéis/comhaid/tuarascálacha agus na rabhaidh amuigh a chur isteach. Na meabhrúcháin a sheoltar chuig gach Rannán ar bhonn míosúil le haghaidh faisnéise/comhaid/tuarascálacha agus rabhaidh gan réiteach, chomh maith leis na sonraí rannáin UTCO, a sheoltar chuig gach Cigire idirchaidrimh rannáin freisin, chun rialachas, cuntasacht agus dul chun cinn na n-atreoruithe seo a cheadú, go tráthúil.

7. Leanúint le rannpháirtíocht le Foireann Tacaíochta Gnó an Chórais Bainistíochta Imscrúdaithe lena chinntiú go ndéileáiltear go héifeachtach le riachtanais an Chláir Athstiúrtha agus go sainaitnítear agus go bhforbraítear easnaimh riaracháin a bhféadfaí iad a fheabhsú.

◆ Leanann feidhmiú céimneach IMS ar aghaidh go náisiúnta le próiseáil atreoruithe agus comhad ó Rannán Phort Láirge in 2020.

CÉARD É CEARTAS AISIRÍOCH?

◆ Foráiltear le Alt 26 d'Acht na Leanáí, 2001 íospartach a áireamh sa rabhadh ceartais aisiríoch faoin gClár Athstíúrtha. Is próiseas deonach é ceartas aisiríoch ina nglacann an duine óg le freagracht as a (h)iompar goilliúnach agus bíonn sé/sí cuntasach do na daoine a bhfuil díobháil déanta dóibh. Tugtar deis don íospartach a thuairimí nó a tuairimí a chur in iúl trí bhualadh leis an leanbh nó leis duine óg go pearsanta nó a chuid tuairimí nó a cuid tuairimí a chur in iúl trí dhuine éigin eile. Ciallaíonn sé seo, seachas díriú ar thoradh ceartais choiriúil do leanbh nó duine óg a bhfuil cion déanta aige nó aici, go leagtar an bhéim ar an damáiste a rinneadh don íospartach a chur ina cheart agus deis a thabhairt don leanbh nó don duine óg a bheith páirteach sa phobal arís. Trí eispéireas an íospartaigh a bhailíochtú agus trí dheis a thabhairt don leanbh a bheith páirteach ina phobal nó ina pobal féin arís, bíonn torthaí níos fearr don chiontóir mar thoradh ar cheartas aisiríoch, riosca laghdaithe go mbeidh athchiontú i gceist, torthaí níos dearfaí d'íospartaigh, agus i gcleachtas is modh níos cost-éifeachtaí é agus tá folláine cleachtóra níos fearr luaite leis mar aon le caidreamh pobail feabhsaithe.

CUSPÓIR AN CHEARTAIS AISIRÍOCH

◆ Sa chás go n-ordaíonn Stíúrthóir an Chláir Athstíúrtha go bhfuil rabhadh aisiríoch le riar, is deis é sin dul i ngleic le hiompar linbh nó duine óig ar bhealach a choinníonn an leanbh cuntasach, agus a chinntiú ag an am céanna go bhfaigheann an t-íospartach aitheantas don díobháil a d'fhulaing sé nó sí.

Déanann OIÓ an próiseas a éascú agus bíonn OIÓ a bhfuil oiliúint speisialta air i gcleachtas aisiríoch ina chathaoirleach ar an bpróiseas.

◆ Reáchtáiltear plé maidir le conas is fearr freastal ar riachtanais an íospartaigh agus déileáil le díobháil agus iompair an duine óig amach anseo. Más féidir, sainaitheofar i rith an chruinnithe tacaíochtaí atá le bunú a chabhróidh chun an duine óg a athstíúradh ó athchiontú agus déanfar gach iarracht cabhrú leis an duine óg athchiontú a sheachaint trína ghlacadh go ndearnadh díobháil mar a gheall ar a iompar. Pointe tábhachtach is ea go dtugtar cluas éisteachta d'íospartaigh, agus deis a scéal féin agus an tionchar a bhí ag an gcion air/uirthi a mhíniú. Chomh maith leis sin, tugtar deis do na híospartaigh bualadh leis na ciontóirí agus iad a cheistiú maidir lena n-iompar. Anuas air sin, d'fhéadfadh an cruinniú cabhrú leo déileáil le hábhair inní faoi íospairt amach anseo nó freagraí a fháil ar cheisteanna atá ag déanamh inní dóibh. I measc roghanna maidir le hathbhunú, féadfaidh íospartaigh tairbhe a bhaint as cúiteamh airgeadais nó as cineálacha eile aisig.

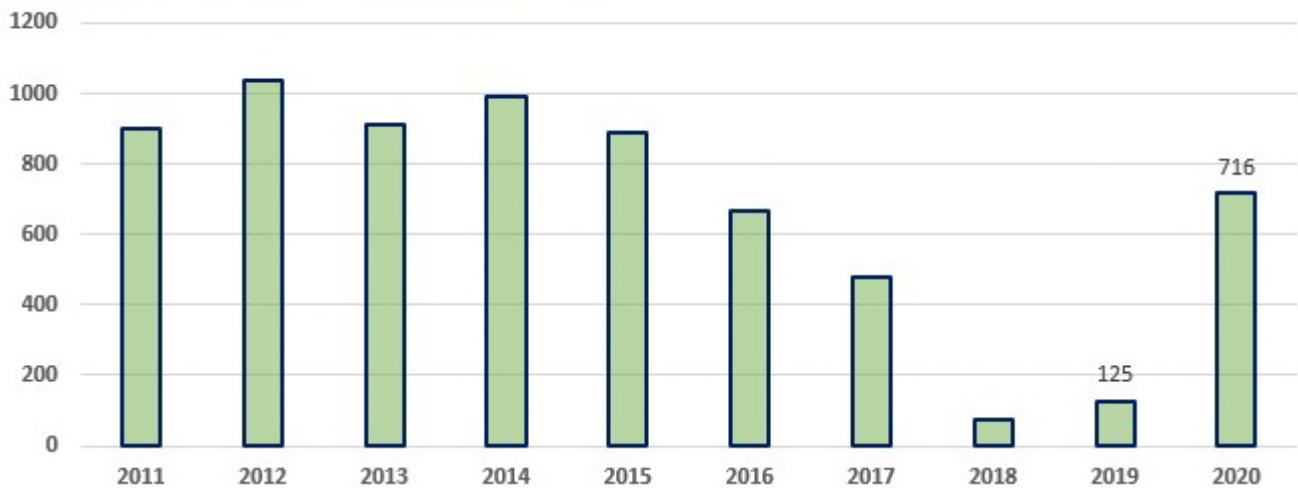
◆ Breithnítear cur chuige aisiríoch i ngach idirghníomhú le leanáí agus le daoine óga a bhfuil baint acu le coireacht ina raibh díobháil mar thoradh air. Tugtar aghaidh ar thionchar na díobhála seo trí chur chuige aisiríoch.

STATISTICÍ AN CHEARTAIS AISIRÍOCH 2020

Tugadh 716 rabhadh aisiríoch in 2020, suas ón 125 rabhadh aisiríoch a tugadh in 2019, arb ionann é agus méadú de 473%. Tagann an t-ardú ar rabhaidh aisiríocha mar thoradh ar an mbéim ar cheartas aisiríoch ag ceardlanna réigiúnacha R1. Dhírigh Stiúrthóir an Chláir Athstíúrtha ar úsáid rabhadh aisiríoch a mhéadú le linn 2020 áit ar measadh go raibh sé oiriúnach.

Líon na Rabhaidh Aisiríoch 2011-2020

- ◆ Chuaigh eisiúint PULSE 7.6 beo an 28 Deireadh Fómhair 2020 agus cuireadh na hathruithe TF PULSE a d'aithin GYDB i bhfeidhm go hiomlán.
- ◆ Bhí ról lárnach ag rannpháirtíocht leanúnach leis na páirtithe leasmhara agus le baill foirne an tionscadail i nginiúint na sonraí riachtanacha, chun cabhrú le héifeachtacht phróisis an Chláir Athstiúrtha a thomhas agus measúnú a dhéanamh ar na hathruithe próisis a d'fhéadfadh a bheith i gceist.
- ◆ Seo a leanas cuid de na hathruithe is tábhachtaí agus is úsáidí ar an gcaoi a riartar an Clár Athstiúrtha ar PULSE a cuireadh i bhfeidhm in EISIÚINTÍ PULSE 7.6 agus 7.6.1 agus cén fheidhmiúlacht fheabhsaithe atá ann;
- ◆ Is féidir le OIÓ tuarascálacha oiriúnachta a chur isteach anois ar PULSE. Is féidir le OIÓ, Sáirsint OIÓ, BAÓG foireann na hoifige stiúrtha agus Stiúrthóir an Chláir, lena n-áirítear na Stiúrthóirí Aisteoireachta, a gcodanna ábhartha den tuarascáil ar PULSE a chomhlánú freisin. Tá an próiseas iomlán leictreonach anois, rud a bhaineann an gá atá le cóipeanna crua, scanadh, uimhreacha comhaid a shannadh do chláir chomhfhreagrais agus fótachóipeáil.
- ◆ Tá lipéad ar PULSE anois ina liostaítear an bhaint a bhí ag an óige leis an gClár Athstiúrtha roimhe seo, lena n-áirítear gach atreorú óige roimhe seo agus torthaí gach atreoraithe.
- ◆ Ní féidir cúisimh nó toghairm a chruthú anois ach amháin ó eachtra a bhaineann go díreach le cion ar tarchuireadh óige ina leith ar atreorú óige.

- ◆ Tá lipéad nua ar PULSE a liostaíonn na tuarascálacha oiriúnachta óige go léir roimhe seo agus cathain a cruthaíodh iad.
- ◆ Rinneadh gach litir agus nóiméad BAÓG a chur in eagar, a nuashonrú agus a chaighdeánú.
- ◆ Tá comhaireamh laethanta ag baint le cionta achomaire anois agus tá dathchódaithe orthu le taispeáint cathain a d'fhéadfadh an cion a bheith faoi urchosc reachta.
- ◆ Tá seicliosta de sonraí an chiona a rinneadh críochnaithe ag céim chruthaithe atreoraithe na hóige, lena chinntiú go bhfuil fianaise prima facie ann agus chun dóthain faisnéise a chur san áireamh do BAÓG chun óige a mheas lena ligean isteach sa Chlár Athstiúrtha.

Eisíodh dréacht den Straitéis nua um Cheartas i leith an Aosa Óig atá beartaithe don tréimhse ó 2021-2027 le haghaidh comhairliúcháin phoiblí. Is é is aidhm don straitéis seo oibleagáidí idirnáisiúnta na hÉireann a léiriú agus cur chuige bunaithe ar chearta a ghlacadh maidir le forbairt na Straitéise nua um Cheartas i leith an Aosa Óig. Tá sé mar aidhm ann chomh maith lionsa a chur ar fáil trína ndéanfar beartas ceartais i leith an aosa óig a thuiscint, a sheachadadh, a mheasúnú agus monatóireacht a dhéanamh air.

Cuirtear na cuspóirí agus na gníomhaíochtaí atá le saothrú faoin straitéis i láthair faoi thrí réimse théamacha leathana:

1. Monatóireacht agus Tacaíocht Rialachais

Cuirfidh sé seo rialachas, monatóireacht agus tacaíocht éifeachtach ar fáil do chur i bhfeidhm beartais, agus d'fhorbairt leanúnach atá bunaithe ar fhianaise ar chleachtas agus ar chlár.

2. Seirbhísí agus Cumarsáid le Leanaí agus Le Daoine Óga

Cuirfidh sé seo seirbhísí ar fáil do leanaí agus do dhaoine óga a thagann i dteagmháil leis an gcóras ceartais choiriúil, nó atá i gcásanna ar mó an seans go n-eascróidh iompar ciontaithe astu, chun tacú le roghanna dearfacha saoil agus le staonadh ó iompar ciontaithe. Cinnteoidh sé sin freisin go ndéanfar measúnú leanúnach ar chleachtas éifeachtach mar chuid de chórais thiomnaithe faireacháin ceartais i leith an aosa óig.

3. An Córas Díl Choiriúil agus na Próisis

Déanfaidh sé seo próisis cheartais choiriúil chun, a mhéid is féidir, tacú le leanaí agus le daoine óga staonadh ó chiontú agus roghanna dearfacha saoil a dhéanamh.

◆ Leanadh le scrúdú inmheánach ar phróiseáil na n-atreoruithe chuig an gClár Athstiúrtha, ar tarraingíodh aird air i dTuarascáil Náisiúnta an Scrúdaithe Atreoraithe Óige 2019, in 2020, agus cuireadh tuilleadh moltaí i bhfeidhm.

◆ Cuireadh moltaí scrúd OIÓ i

6 Phríomhchatagóir:

1. Rialachas
2. Cumarsáid
3. TFC
4. Polasáí
5. Acmhainní a chur ar fáil
6. Oiliúint

◆ As na 39 moladh a rinne Foireann Athbhreithnithe Scrúduithe OIÓ, cuireadh 21 i gcrích go rathúil agus cuireadh i ngníomh iad in 2020. Tá ceithre cinn san iomlán gan réiteach nuair a chuirtear an 21 gníomh sin áireamh sna 14 mholadh arna gcur i gcrích in 2019. Tá na ceithre mholadh ag leanúint ar aghaidh agus déantar monatóireacht rialta orthu. Tá na moltaí atá fós gan réiteach le críochnú in 2021.

◆ Forbraíodh agus cuireadh i bhfeidhm córas TF ar leith ar mhaithe le dul chun cinn atreoraithe an óige mar chuid d'eisiúintí PULSE 7.6 agus 7.6.1.

◆ Ceapadh foireann bhreise ar BAÓG: Sannadh ochtar ball nua den Gharda Síochána do BAÓG ar bhonn buan; ceapadh beirt Sháirsintí OIÓ ionaid i gCorcaigh agus i Luimneach, agus ceapadh trí OIÓanna ionaid i mBaile Átha Cliath agus i nGaillimh araon.

Tar éis scrúdú a dhéanamh ar phróisis agus nósanna imeachta an Chláir Athstíúrtha don tréimhse 2010 go 2017, bunaíodh Aonad Monatóireachta agus Rialachais in BAÓG chun monatóireacht agus cinntiú a dhéanamh ar dhul chun cinn atreoruithe óige, agus chun feidhmeanna rialachais eile a chur i gcrích. Is é príomhchuspóir an aonaid seo tacú le baill thúsíne, iad a mheabhú, comhairle a thabhairt dóibh agus cabhrú leo atreorú óige a chur ar aghaidh chuig conclúid dheiridh, ar bhealach tráthúil agus ceart.

- ◆ Is é príomhfheidhm an Aonaid Monatóireachta dul chun cinn agus próiseáil thráthúil atreoruithe óige chuig cinneadh deiridh a chinntiú, is cuma ar cuireadh óige san áireamh sa Chlár Athstíúrtha nó nár cuireadh.

- ◆ Reáchtálann an tAonad Monatóireachta tuarascálacha PULSE KPI (Príomhtháscaire Feidhmíochta) a thacaíonn le comhaid / tuarascálacha a chur isteach agus rabhaidh a sheachadadh. Leanann an t-aonad freisin aon chinneadh nach bhfuil duine óg san áireamh sa Chlár Athstíúrtha chun ionchúisimh nó mura féidir é sin a dhéanamh, déanann an bhainistíocht cúiseanna leordhóthanacha le neamh-ionchúiseamh a dhoiciméadú agus a cheadú de réir bheartas an Gharda Síochána.

- ◆ Reáchtálann agus scaipeann an tAonad Monatóireachta tuarascáil KPI PULSE do UTCO, ar bhonn míosúil, chuig gach Réigiún den Gharda Síochána, maidir le hatreoruithe óige inar measadh go bhfuil leanbh mí-oiriúnach lena ligean isteach sa Chlár.

Déantar an tuarascáil a scagadh chun aird a tharraingt ar chásanna UTCO amháin nár tharla ionchúiseamh go dtí seo.

- ◆ Reáchtálann agus scaipeann an tAonad Monatóireachta, ar bhonn míosúil ar gach Rannán Garda, tuarascáil KPI PULSE do chomhaid chnámharlaigh atá gan réiteach agus chun tuarascálacha a chlúdach, agus tuarascáil KPI PULSE le haghaidh tuarascálacha agus rabhaidh oiriúnachta atá gan réiteach, lena n-iarrtar go ndéanfaí na comhaid nó na tuarascálacha atá fós gan réiteach le haghaidh atreorú óige a chur chun cinn go caoithiúil, nó rabhadh a thabhairt ag OIÓ.

- ◆ Reáchtálann agus scaipeann an tAonad Monatóireachta tuarascáil KPI PULSE ar bhonn míosúil le haghaidh atreoruithe neamhshínithe, ina ndéantar doiciméadú ar aon atreorú nach bhfuil aon OIÓ sannta faoi láthair, ionas go n-iarraidh OIÓ go sannfaidh BAÓG iad d'atreorú óige.

- ◆ D'fhonn cabhrú le baill nuair a dhéantar cinneadh gan óige a chur san áireamh sa Chlár Athstíúrtha, cruthaíodh agus scaipeadh roinnt doiciméad tacaíochta. Eisíodh doiciméad grafaice faisnéise, a sholáthraíonn comhairle phraiticiúil maidir le dul chun cinn atreoruithe óige UTCO le haghaidh ionchúisimh nó doiciméadú na gcúiseanna nár cruthaíodh nó nár nuashonraíodh atreorú, chuig gach Ceantar agus Rannán.

◆ Cruthaíodh 'Treoir maidir le tuarascálacha a reáchtáil' in 2020 freisin agus scaipeadh é. Cuidíonn an treoir seo le baill tuarascálacha KPI PULSE a reáchtáil agus a scagadh, rud a ligeann do bhaill agus don bhainistíocht áitiúil maoirseacht a dhéanamh ar atreoruithe atá fós gan réiteach ina gceantair áitiúla.

◆ Tá ról monatóireachta agus maoirseachta sannta do Chigire i ngach Rannán. Cinntíonn an mhaoirseacht seo dea-rialachas, cuntasacht, línte tuairiscithe soiléire agus dul chun cinn tráthúil atreoruithe, comhaid, rabhaidh agus ionchúisimh tríd an gcóras.

Seoltar tuarascálacha ráithiúla agus bliantúla chuig na Cigirí seo chun cabhrú le maoirseacht agus rialachas áitiúil.

STRAITÉIS FOLLÁINE

In 2020, d'fhorbair BAÓG Straitéis Folláine le cur i bhfeidhm ar leibhéal réigiúnach. Tá sé mar aidhm ag an straitéis folláine bhaill agus fhoireann an Gharda Síochána a chur chun cinn ar fud Póilíneachta Bóthar agus Rannpháirtíocht Phobail. Cuirfear an straitéis ar fáil trí thrí phríomhshnáithe oibre a thacóidh le cultúr, ar bhonn folláine na bhfostaithe:

- Athléimneacht a Chumasú
- Ceannaireacht a Chumasú
- Timpeallacht Chumasúcháin

Tá an straitéis ag an dréachtchéim dheiridh agus táthar ag súil go gcuirfear i bhfeidhm í i R4 2021. Mar chuid den straitéis seo, bhain baill foirne BAÓG triail as cúrsa a d'fhorbair Ollscoil Yale dar teideal "Eolaíocht na Folláine", a bhfuil sé mar aidhm aige faisnéis agus teicnící a sholáthar chun folláine úsáideoirí a fheabhsú. In 2021, bainfear triail as cúrsa a chuir Coláiste Ríoga na Máinlia in Éirinn ar fáil.

SAMHAIL OIBRIÚCHÁIN

Chuaigh BAÓG agus an Oifig um Chlaochlú Straitéiseach i mbun cruinnithe le linn na bliana agus mar thoradh air sin críochnaíodh Treoirphlean Samhail Oibriúcháin do BAÓG, a ionchorprófar i dTreoirphlean Réigiúnach na Póilíneachta Bóthar agus an Bhiúró Rannpháirtíochta Pobail le linn 2021.

AN AOISCHÁRTA NÁISIÚNTA

Rinne an t-aoischárta náisiúnta ceiliúradh ar 21 bliain ar an bhfód le linn 2020. Tugadh isteach é den chéad uair i 1999 agus tá sé cruthaithe gur rogha dhearfach é mar mhodh aitheantais i measc daoine óga. Chuir Oifig na gCártaí Aoise an comóradh suntasach seo chun cinn ar shuíomh gréasáin an Gharda Síochána.

TIONSCNAMH BAÓG LEANAÍ I GCÚRAM

Déantar gach cás CIC a athbhreithniú agus a mheasúnú ina aonar, rud a chuireann ar chumas an Stiúrtóra cinneadh a dhéanamh bunaithe ar an bhfaisnéis ábhartha uile. Rinneadh athbhreithniú inmheánach in 2020 maidir leis an gcaoi ar próiseáladh atreoruithe CIC, chun na riachtanais shonracha do gach leanbh faoi chúram a aithint. I measc cuid den phróiseas seo bhí aithint CIC, le tacaíocht ó nuashonrú PULSE 7.6.1. Scrúdaítear atreoruithe a bhaineann le CIC trí úsáid a bhaint as modh iomlánaíoch chun tacú le leanaí agus le daoine óga a bhfuil iliomad atreoruithe faighte acu.

TACAÍOCHT A CHUIRTEAR AR FÁIL D'ÉASCAITHEOIRÍ

Léirigh OIÓanna leibhéal ard lúfaireachta agus bhí siad in ann rabhaidh a thabhairt agus tacú le leanaí agus le daoine óga le linn na paindéime. Lean siad lena dtiomantas don Chlár Athstíúrtha trí theagmháil a dhéanamh le leanaí agus le daoine óga, teaghligh agus an pobal i gcoitinne agus comhlíonadh threoirlínte Covid-19 á gcoinneáil ag an am céanna.

OILIÚINT IN 2020

Mar gheall ar phaindéim Covid-19, cuireadh oiliúint d'éascaitheoirí siar. Rinneadh anailís ar riachtanais oiliúna agus forbraíodh straitéis oiliúna lena cur ar fáil le linn 2021.

TEICNEOLAÍOCHT A CHUIRTEAR AR FÁIL D'ÉASCAITHEOIRÍ

In 2020, cuireadh fóin chliste agus rochtain ar shaoráidí físchomhdhála ar fáil do gach OIÓ. Rinneadh iarratas freisin chun ríomhairí glúine pearsanta a sholáthar do gach OIÓ le feidhmiúlacht bhreise lena gcur i bhfeidhm in 2021.

SCOIR OIÓ IN 2020

Bhain na OIÓ a bhí le dul ar scor in 2020 leas as an bhforáil maidir le síneadh bliana mar a chomhaontaigh an Coimisinéir in 2020, de réir rialacháin Covid-19 agus d'fhan siad sa phost.

RÉIMSI COIREACHTA ATÁ AG TEACHT CHUN CINN

In 2020, tháinig méadú ar sciúradh airgid don aos óg ó 8 go 70 (775%). Tá dronganna coiriúla ag díriú ar leanaí agus ar dhaoine óga trí airgead éasca a thairiscint dóibh agus úsáidtear iad mar 'mhiúileanna airgid'. Úsáidtear a gcuntais bhainc chun fáiltas na coireachta a sciúradh.

1. Moltaí ó Thuarascáil Scrúdaithe an Gharda Síochána ar Atreorúchán Óige Náisiúnta a chur chun feidhme laistigh de na hamfrámaí atá sonraithe sa Phlean Gníomhaíochta Cur Chun Feidhme [2019-2021].
2. Dul chun cinn ar chur chun cinn agus ar thuiscint eagraíochtúil an Chláir Athstiúrtha laistigh den Gharda Síochána a thuirisciú trí oiliúint spriocdhírthe agus seisiúin faisnéise ar líne do bhaill uile an Gharda Síochána agus d'fhoireann an Gharda Síochána.
3. Athbhreithniú agus comhdhlúthú a dhéanamh ar chreat beartais agus treoirlínte cleachtais bunaithe ar ról atá ar fáil do gach ball foirne laistigh den Gharda Síochána.
4. Leanúint de bheith ag cur leis an Straitéis um Cheartas i leith an Aosa Óig 2021-2027 ag gach leibhéal le linn 2021, ag díriú ar ghníomhartha a bhaineann go sonrach le riaradh an Chláir Athstiúrtha.
5. Leanúint le hathbhreithniú agus monatóireacht a dhéanamh ar Thionscnamh Athstiúrtha Óige an Gharda Síochána - Leanbh i gCúram.
6. Na feidhmeanna reatha rialachais agus monatóireachta a úsáid chun saincheisteanna agus rioscaí atá ag teacht chun cinn a mhaolú go tráthúil, mar chuid de Straitéis Bainistíochta Riosca BAÓG.
7. Treochtaí i dtaca le cionta agus déimeagrafaic ó Mhí an Mhárta 2020 a scrúdú, a d'fhéadfadh a bheith ag an am céanna le Covid-19, agus iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar ar dhaoine óga le linn na tréimhse sin.
8. Oiliúint maidir le cleachtas aisiríoch a phleanáil agus leanúint dá sholáthar, chomh maith le hoiliúint do OIÓanna.
9. A chinntiú go líontar folúntais ag leibhéal an gharda agus an tSáirsint OIÓ nuair a thiocfaidh siad chun cinn.

AGUISÍN A: Staitisticí An Chláir Athstiúrtha 2020

Tuarascáil Staitisticí an Chláir Athstiúrtha 2020

SEIRBHÍS ANAILÍSE AN GHARDA

CLÁR NA N-ÁBHAR

Atreorúcháin.....	32
Atreorúcháin de réir an Cheantair	33
Leanaí Atreoraithe.....	34
Leanaí Atreoraithe de réir an Cheantair	36
Leanaí a measadh a bhí Mí-oiriúnach don Chlár	38
Rabhaidh Aisiríocha.....	39
Cineálacha Cionta	40

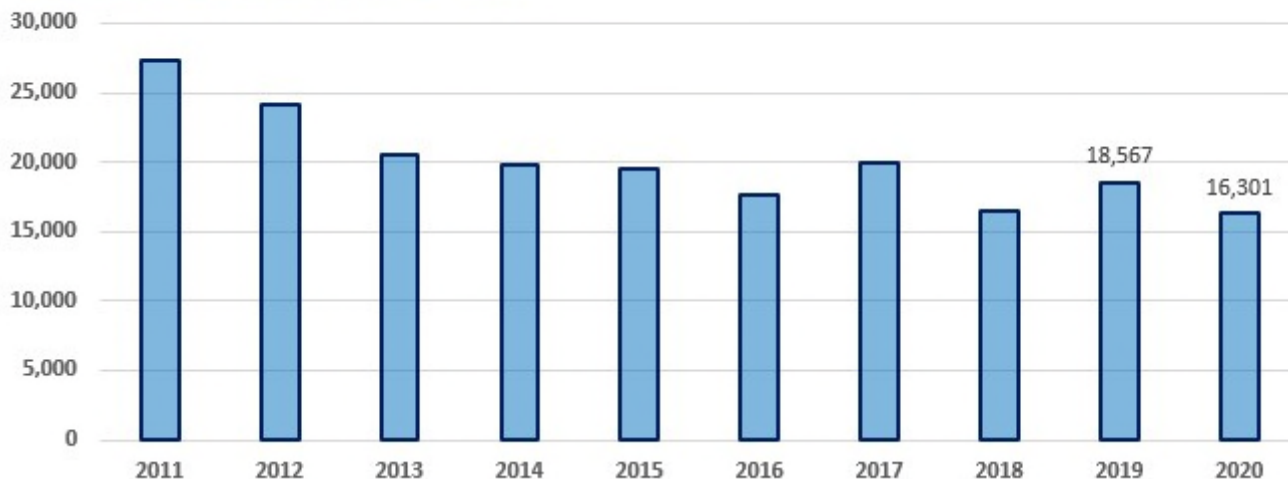
Figúir bunaithe ar shonraí PULSE ón 19 Márta 2021.

D'fhéadfadh nach ionann céatadán i roinnt figiúirí agus 100% mar gheall ar chothromú luachanna.

Atreorúcháin

- Rinneadh 16,301 atreorú chuig an gClár Athstiúrtha in 2020, arb ionann é agus laghdú 12.2% i gcomparáid le 2019 (18,567 atreorú).

Líon na nAtreoruithe 2011 – 2020

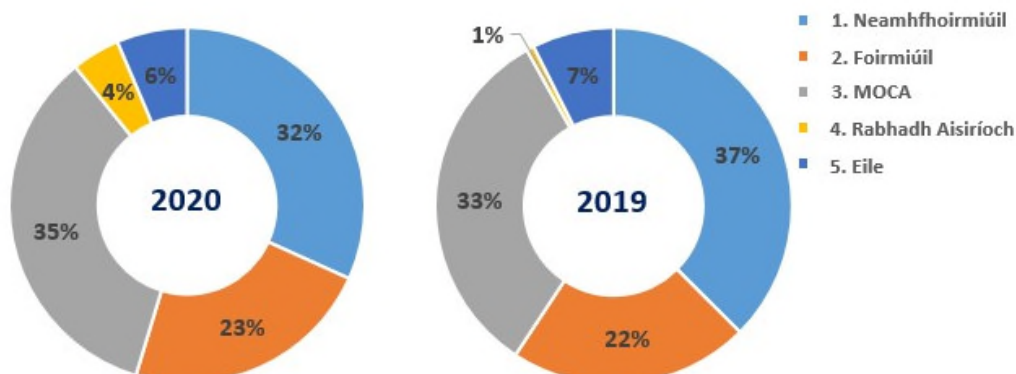

- Déileáladh le 32% d'atreorúcháin trí rabhadh neamhfhoirmiúil, déileáladh le 23% trí Rabhadh Aisiríoch. Measadh go raibh 35% mí-oiriúnach don Chlár Atreoraithe.

Moladh	Iomlán	%
Rabhadh Neamhfhoirmiúil	5,178	31.8%
Rabhadh Foirmiúil	3,732	22.9%
Mí-oiriúnach	5,629	34.5%
Rabhadh Aisiríoch	716	4.4%
*Eile	1,046	6.4%
Iomlán	16301	100%

**Folaíonn sé Iarratais ar Eolas Breise (706), 'Critéir nár comhlánaíodh' (319), 'Comhdháil Alt 29' (9). Ní raibh aon eolas ar fáil i gcás 12 atreorú maidir leis an stádas atreoraithe tráth na hainlíse.*

- Tháinig laghdú ar sciar na rabhadh neamhfhoirmiúil, agus méadú ar sciar na rabhadh Aisiríoch agus na gcinntí UTCO idir 2019 agus 2020. Tugadh méadú faoi deara i líon na Rabhadh Aisiríoch ó 125 cás in 2019 go dtí 716 cás in 2020.

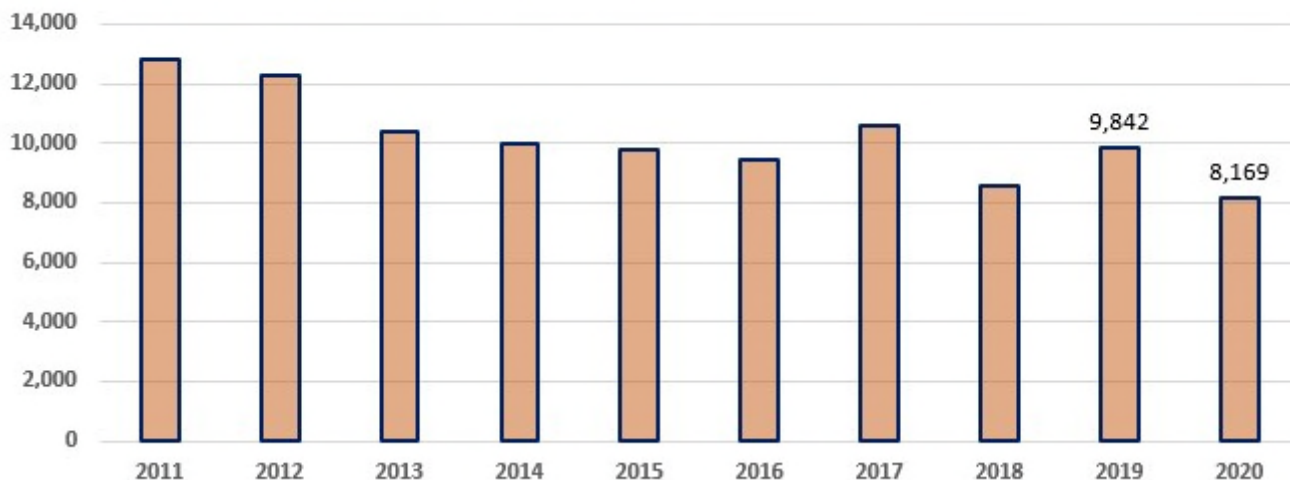
Atreorúcháin de réir an Cheantair

2020 Réigiún / Rannán	2020 Iomlán	% Athrú v 2019	Rabhadh Neamhfhoirmiúil	Rabhadh Foirmiúil	Mí-oiriúnach	Rabhadh Aisírioch	Eile
Réigiún BÁC	6,097	-6%	1714	1,146	2,495	174	568
D.M.R. Thoir	663	-25%	218	114	232	19	80
D.M.R. Lár Thuaidh	511	-49%	102	74	263	36	36
D.M.R. Thuaidh	1,572	+13%	478	284	648	49	113
D.M.R. Lár Theas	404	-41%	114	85	163	15	27
D.M.R. Theas	1,338	+29%	320	235	617	22	144
D.M.R. Thiar	1,609	+10%	482	354	572	33	168
Réigiún an Oirthir	3,774	-14%	1276	927	1,274	137	160
Cill Dara	649	-0%	246	193	181	7	22
Cill Chainnigh/Ceatharlach	422	-18%	143	96	156	11	16
Laois/Uíbh Fhailí	486	-32%	156	119	163	23	25
An Mhí	628	+4%	149	110	313	25	31
Port Láirge	597	-1%	220	153	180	22	22
An Iarmhí	368	-17%	86	116	118	32	16
Loch Garman	275	-31%	143	62	41	11	18
Cill Mhantáin	349	-27%	133	78	122	6	10
Réigiún an Iarthuaiscirt	2,930	-15%	894	820	808	255	153
An Cabhán/Muineachán	540	-11%	130	133	171	85	21
Dún na nGall	498	-33%	116	171	109	63	39
Gaillimh	565	-29%	215	166	115	58	11
Lú	565	-1%	159	139	203	30	34
Maigh Eo	242	-23%	105	85	36	5	11
Ros Comáin/An Longfort	311	+9%	90	81	110	5	25
Sligeach/Liatroim	209	-39%	79	45	64	9	12
Réigiún an Deiscirt	3,417	-20%	1251	831	1,025	149	161
An Clár	233	-31%	90	85	38	14	6
Cathair Chorcaí	1,032	-14%	331	237	394	38	32
Corcaigh Thuaidh	452	-14%	214	69	147	13	9
Corcaigh Thiar	256	-1%	94	58	77	21	6
Ciarraí	406	-9%	146	114	108	20	18
Luimneach	694	-11%	245	180	197	24	48
Tiobraid Árann	344	-30%	131	88	64	19	42
<i>Réigiún Nár Sannadh</i>	83	---	43	8	27	1	4
Olliomlán	16,301	-12%	5178	3,732	5,629	716	1,046

Leanaí Atreoraithe

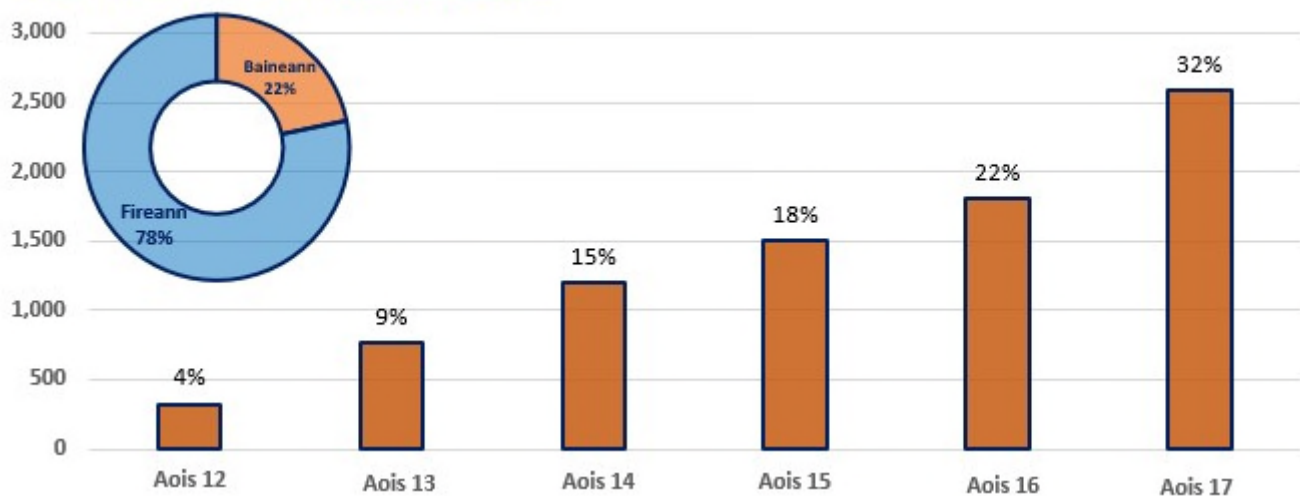
- Atreoraíodh 8,169 leanbh in 2020 arb ionann é sin agus 17% níos lú ná an 9,842 leanbh a atreoraíodh in 2019.

Líon na Leanaí a Atreoraíodh 2011 - 2020

- Fir a bhí i 78% de na leanaí agus mná a bhí i 22% de na leanaí.
- Bhí 28% de na leanaí atreoraithe faoi 15 bliana d'aois in 2020 agus bhí 32% 17 mbliana déag d'aois.

Aois na Leanaí a Atreoraíodh 2020

- Fuair 72% de leanaí a fuair atreoruithe rabhadh neamhfhoirmiúil nó foirmiúil *arbh ionann é agus an t-atreorú is déanaí*.
- Is fir iad formhór na leanaí agus na ndaoine óga a atreoraítear faoi chineálacha éagsúla atreoraithe. Is mná (30%) iad sciar níos mó díobh siúd a fhaigheann rabhadh neamhfhoirmiúil.

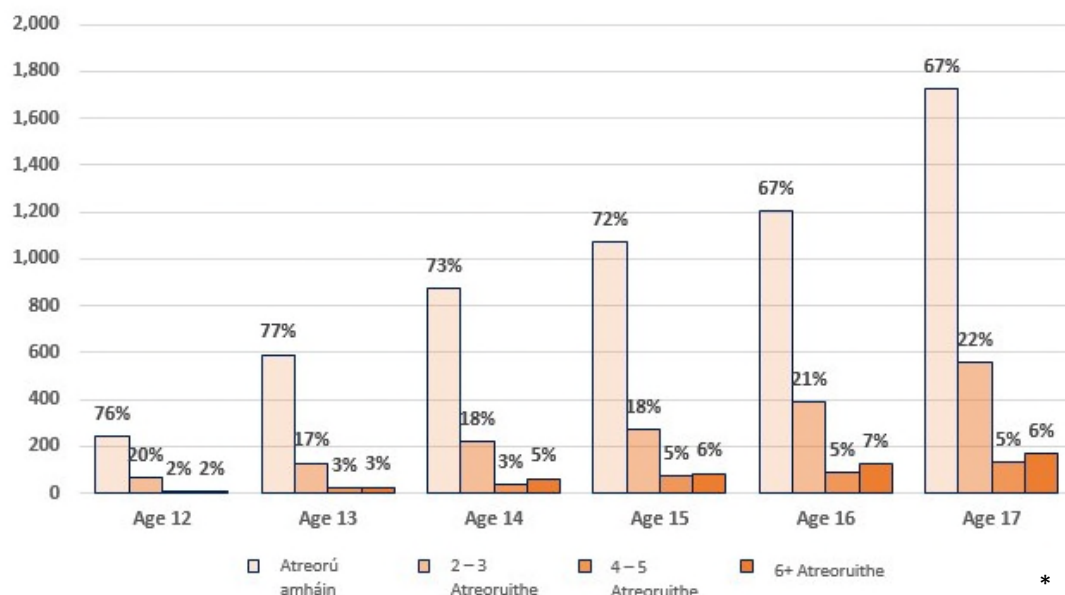
Leanaí (an t-atreorúchán is déanaí)	Iomlán	% den Líon	V 2019	Fireann	Baineann
Rabhadh Neamhfhoirmiúil	4,009	49%	-28%	70%	30%
Rabhadh Foirmiúil	1,866	23%	-4%	88%	12%
Rabhadh Aisiríoch	261	3%	+137%	80%	20%
Mí-oiriúnach don Chlár Athstíúrtha	1,441	18%	-10%	86%	14%
Eile	592	7%	+3%	83%	17%
Iomlán	8169	100%	-17%	78%	22%

- Níl ach atreorúchán amháin ag 70% de na leanaí atreoraithe agus tá 6 atreorúchán nó níos mó ag 6% in 2020. As measc na ndaoine a atreoraíodh in 2020, is fir iad 75% agus is mná iad 25%. Fir den chuid is mó iad na leanaí ag a bhfuil sé atreorúchán nó níos mó, agus níl ach 11% mná i gceist anseo.

Atreorúchán in 2020	Iomlán	% Iomlán	Fireann	Baineann
Atreorúchán amháin	5,715	70%	75%	25%
2-3 atreorúchán	1,629	20%	85%	15%
4-5 atreorúchán	357	4%	87%	13%
6+ atreorúchán	468	6%	89%	11%

- Baineann céatadán níos mó atreoruithe le leanaí níos sine, agus is daoine óga 17 mbliana d'aois sin nó níos sine a chuimsíonn 32% díobh siúd a atreoraíodh, agus níl i leanaí 12 bhliain d'aois ach 4%.
- I gcás gach aois, ní bhfuair formhór na leanaí ach atreorú amháin, ach tháinig laghdú ar an sciar sin de réir aoise (75% de dhaoine idir 12 - 15 bliana d'aois, ní bhfuair 67% de dhaoine idir 16-17 mbliana d'aois ach atreorú amháin).

Próifíl Aoise de réir líon na nAtreoruithe a fuarthas i 2020

* D'fhéadfadh nach ionann céatadán i roinnt figiúirí agus 100% mar gheall ar chothromú luachanna.

- Tá formhór na gcinntí maidir le rabhadh neamhfhoirmiúil nasctha le leanaí ag a raibh 1 atreorúchán in 2020. Bhí 64% de na leanaí a measadh a bhí Mí-oiriúnach chun páirt a ghlacadh sa Chlár atreoraithe 6 huair nó níos mó in 2020.

Cineál an Atreoraithe	Líon na nAtreorúchán in 2019		
	Ceann amháin Atreorú	2-5 Atreorú	6 Atreorú nó níos mó
Rabhadh Neamhfhoirmiúil	68%	29%	3%
Rabhadh Foirmiúil	29%	48%	23%
Rabhadh Aisiríoch	18%	42%	40%
Mí-Oiriúnach an Cás seo Amháin	12%	24%	64%
Eile	31%	34%	35%

Leanaí Atreoraithe de réir Ceantair

Ceantar Óige	Iomlán	% Athrú vs 2019	Rabhadh Neamhfhoirmiúil	Rabhadh Foirmiúil	Mí-oiriúnach	Rabhadh Aisiríoch	Eile
Réigiún BÁC	2,771	-11%	1304	555	565	63	284
D.M.R. Thoir	299	-7%	162	40	54	9	34
D.M.R. Lár Thuaidh	173	-17%	64	30	57	9	13
D.M.R. Thuaidh	766	-12%	383	142	152	24	65
D.M.R. Lár Theas	167	-9%	76	37	36	2	16
D.M.R. Theas	550	-15%	244	106	124	5	71
D.M.R. Thiar	816	-9%	375	200	142	14	85
Réigiún an Oirthir	1,923	-11%	989	433	330	62	109
Cill Dara	364	+1%	202	78	66	3	15
Cill Chainnigh/Ceatharlach	231	-17%	120	53	44	5	9
Laois/Uíbh Fhailí	239	-14%	114	58	35	14	18
An Mhí	242	-14%	117	49	46	9	21
Port Láirge	303	-6%	148	78	54	11	12
An Iarmhí	154	-9%	68	36	28	10	12
Loch Garman	192	-11%	114	36	24	4	14
Cill Mhantáin	198	-23%	106	45	33	6	8
Réigiún an Iarthuaiscirt	1,552	-24%	698	448	236	79	91
An Cabhán/Muineachán	215	-32%	100	58	32	12	13
Dún na nGall	258	-35%	97	87	34	22	18
Gaillimh	346	-27%	169	100	43	26	8
Lú	261	-15%	120	62	49	9	21
Maigh Eo	182	-12%	92	55	21	4	10
Ros Comáin/An Longfort	160	-6%	69	55	23	1	12
Sligeach/Liatroim	130	-26%	51	31	34	5	9
Réigiún an Deiscirt	1,855	-21%	981	426	286	56	106
An Clár	158	-23%	77	45	25	5	6
Cathair Chorcaí	471	-29%	250	113	78	7	23
Corcaigh Thuaidh	270	-12%	170	44	41	8	7
Corcaigh Thiar	139	-23%	71	32	20	12	4
Ciarraí	220	-19%	120	53	30	7	10
Luimneach	381	-11%	187	87	70	10	27
Tiobraid Árann	216	-28%	106	52	22	7	29
<i>Lasmuigh den Dlíne</i>	68	-54%	37	4	24	1	2
Olliomlán	8,169	-17%	4,009	1,866	1,441	261	592

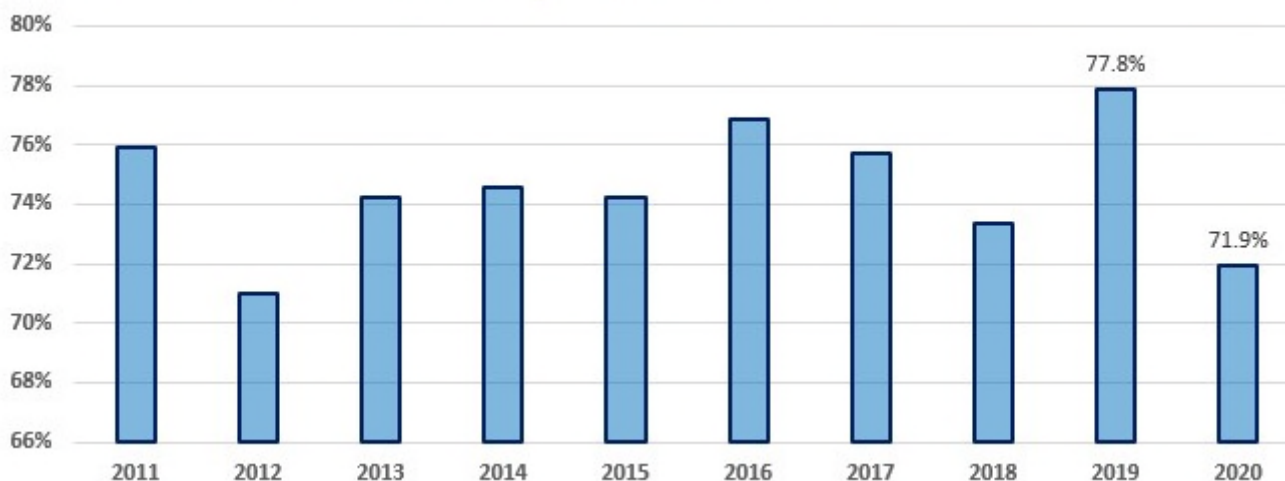
Leanaí a fuair Rabhaidh Neamhfhoirmiúla/Fhoirmiúla

- Fuair 5,875 leanbh rabhadh foirmiúil nó neamhfhoirmiúil in 2020 (bunaithe ar an atreorúchán is déanaí faighte). Is ionann sin agus laghdú 23% ar iomlán 2019 (7,661).
- Measadh go raibh 72% de leanaí a fuair atreorú oiriúnach le cur san áireamh ar an gClár (fuair siad rabhadh foirmiúil nó neamhfhoirmiúil mar an t-atreorú is déanaí). Is ionann é seo agus laghdú comhréireach ó 2019 inar measadh go raibh 78% de leanaí oiriúnach.

Líon na Leanaí le Rabhaidh Fhoirmiúla/Neamhfhoirmiúla 2011 – 2020

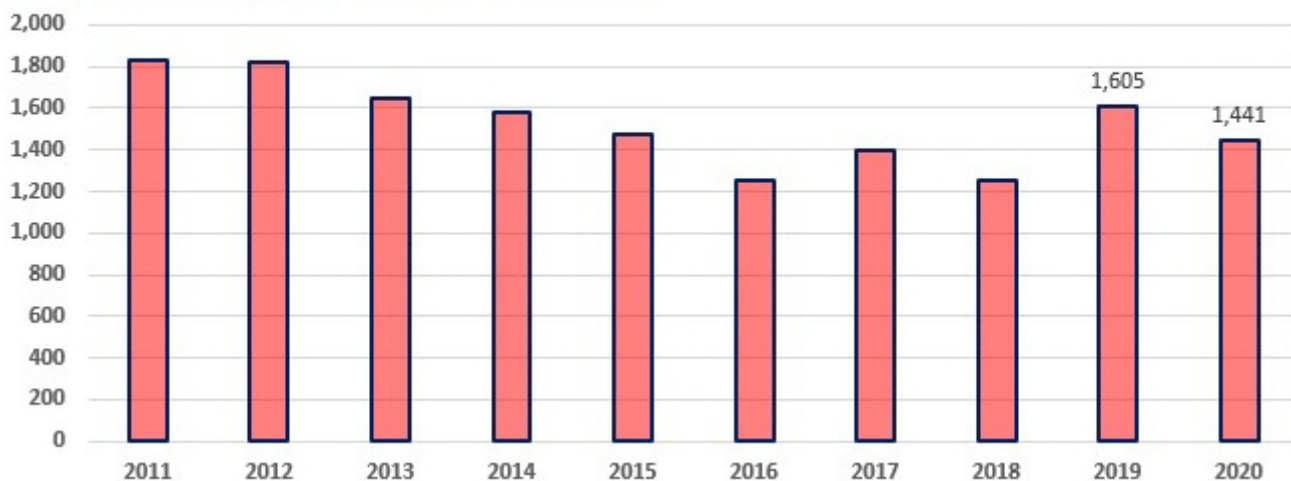
% Leanaí le Rabhaidh Fhoirmiúla/Neamhfhoirmiúla

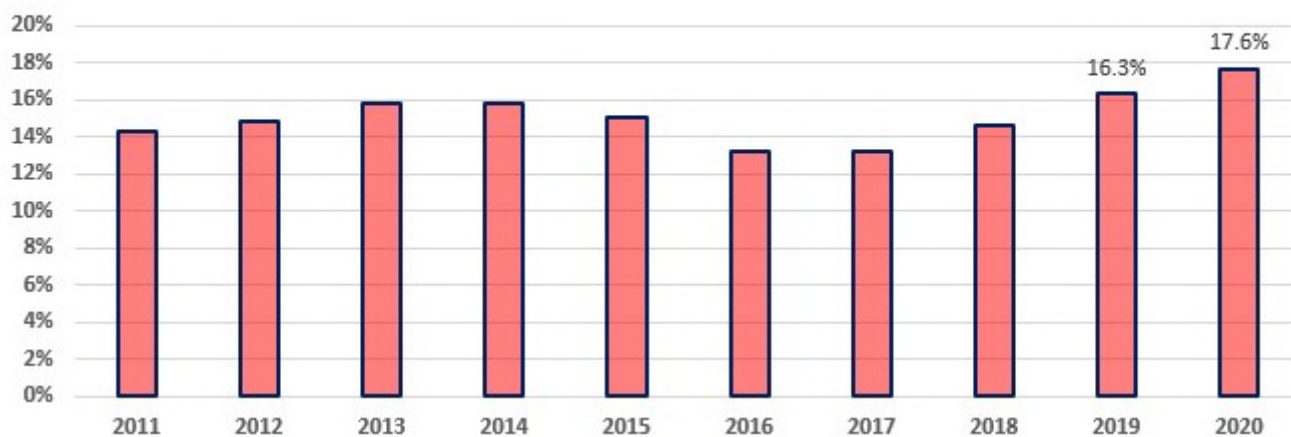
Líon na Leanaí a measadh a bhí mí-oiriúnach chun páirt a ghlacadh sa Chlár

- Measadh go raibh 1,441 leanbh Mí-oiriúnach don Chlár in 2020 (bunaithe ar an atreorúchán is déanaí faighte.) Is ionann sin agus laghdú 10% i gcomparáid le 2019 (1,605).
- Bhí céatadán na leanaí a measadh a bhí mí-oiriúnach don Chlár cothrom le 18% in 2020, céatadán atá níos airde ná an céatadán a taifeadh in 2019.

Líon na Leanaí Neamhoiriúnach don Chlár

% Leanaí Neamhoiriúnach don Chlár

Rabhaidh Aisiríocha

- Tugadh 716 rabhadh aisiríoch in 2020, suas ón 125 rabhadh aisiríoch a tugadh in 2019, arb ionann é agus méadú de 473%.

Líon na Rabhaidh Aisiríoch 2011-2020

Rabhaidh Aisiríocha de réir an Cheantair

Réigiún/Rannán Óige	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Réigiún BÁC	174	47	20	144	130	237
D.M.R. Thoir	19	0	0	2	4	19
D.M.R. Lár Thuaidh	36	22	8	53	10	8
D.M.R. Thuaidh	49	6	0	48	57	86
D.M.R. Lár Theas	15	0	0	9	6	21
D.M.R. Theas	22	0	0	3	0	27
D.M.R. Thiar	33	19	12	29	53	76
Réigiún an Oirthir	137	8	3	66	168	141
Cill Dara	7	4	0	2	7	16
Cill Chainnigh/Ceatharlach	11	0	0	4	0	21
Laois/Uíbh Fhailí	23	2	1	15	65	17
An Mhí	25	0	1	21	35	19
Port Láirge	22	0	0	1	11	15
An Iarmhí	32	0	0	6	29	31
Loch Garman	11	2	1	7	14	15
Cill Mhantáin	6	0	0	10	7	7
Réigiún an Iarthuaiscirt	255	45	20	113	179	171
An Cabhán/Muineachán	85	4	10	20	28	16
Dún na nGall	63	9	7	31	50	64
Gaillimh	58	18	0	16	9	14
Lú	30	6	2	24	64	33
Maigh Eo	5	0	0	14	22	5
Ros Comáin/An Longfort	5	5	1	2	3	7
Sligeach/Liatroim	9	3	0	6	3	32
Réigiún an Deiscirt	149	25	29	153	184	324
An Clár	14	2	0	9	24	9
Cathair Chorcaí	38	7	11	33	42	69
Corcaigh Thuaidh	13	3	0	50	45	79
Corcaigh Thiar	21	4	0	18	19	36
Ciarraí	20	1	12	18	19	38
Luimneach	24	2	5	11	22	38
Tiobraid Árann	19	6	1	14	13	55
<i>Eile</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>6</i>	<i>18</i>
Olliomlán	716	125	72	477	667	891

Cineálacha Cionta

Catagóir/Cineál Ciona	Atreorúcháí n 2020	% Iomlán 2020	Atreorúch háin 2019	% (+/-) v 2019*
Goid agus Cionta Gaolmhara	4,005	24.6%	5,680	-29.5%
Goid ó Shiopa	2,505	15.4%	4,026	-37.8%
Goid (Eile)	326	2.0%	511	-36.2%
Gadaíocht ó M.P.V.	288	1.8%	265	+8.7%
Tógáil Neamhúdaraithe (Feithicil)/Goid Feithicle	288	1.8%	287	+0.3%
Tógáil Neamhúdaraithe (Rothar)/Goid Rothair	271	1.7%	273	-0.7%
Láimhseáil/Seilbh ar Mhaoin Goidte	241	1.5%	234	+3.0%
Goid ó dhuine	82	0.5%	78	+5.1%
Dúmháil / Sracadh	3	0.0%	5	-
Cionta Oifig an Phoist	1	0.0%	1	-
Cionta Oird Phoiblí	3,307	20.3%	3,547	-6.8%
Cionta Oird Phoiblí	1,822	11.2%	1,936	-5.9%
Foghail i gClós nó i gCúirtealáiste	678	4.2%	629	+7.8%
Cionta Meisce	581	3.6%	773	-24.8%
Gráscar/Círeib/Mí-ord Foréigineach	152	0.9%	151	+0.7%
Glaonna Gutháin Bhagracha	23	0.1%	15	+53.3%
Diabhláocht Phoiblí & Cos. Cion. -Sc 12a An tAcht CL	16	0.1%	13	-
Foghail ar Thailte (Acht na dTithe (Forálacha Ilghnéitheacha), 2002	15	0.1%	6	-
Iarraidh déirce	10	0.1%	11	-
Cionta ar an Iarnród	6	0.0%	8	-
Diabhláocht Phoiblí agus Cionta Gaolmhara - Cionta Eile	2	0.0%	2	-
Dianchosc / Gríosú chun Fuath - Alt 2 d'Acht 1989	1	0.0%	2	-
Ball den Gharda Síochána a léiriú	1	0.0%	1	-
Drugaí	1,926	11.8%	1,785	+7.9%
Seilbh Shimplí	1,439	8.8%	1,368	+5.2%
Sealbhú drugaí le díol agus soláthar	382	2.3%	341	+12.0%
Cosc faoi Achtanna um Mí-Úsáid Drugaí	100	0.6%	70	+42.9%
Saothrú nó táirgeadh Drugaí	5	0.0%	6	-
Ionsaí	1,523	9.3%	1,705	-10.7%
Mionsaí	870	5.3%	1,078	-19.3%
Ionsaí is cúis le díobháil a dhéanamh	470	2.9%	476	-1.3%
Ionsaí/Bac/Cur in Aghaidh Gabhála - Oifigeach Síochána	124	0.8%	100	+24.0%
Ciapadh	33	0.2%	24	+37.5%
Cur i mBaol	18	0.1%	18	+0.0%
Príosúnú Neamhdhleathach	6	0.0%	9	-
Íocaíocht fhiachais lena gcruthaítear Imní	2	0.0%	0	-
Damáiste Coiriúil	1,456	8.9%	1,496	-2.7%
Damáiste Coiriúil (nach coirloscadh é)	1,296	8.0%	1,346	-3.7%
Damáiste Coiriúil -(is coirloscadh)	147	0.9%	148	-0.7%
Cionta bruscair	7	0.0%	2	-
Dó Toirmisceithe - na hAchtanna Fiadhúlra	6	0.0%	0	-
Buirgléireacht	687	4.2%	750	-8.4%
Buirgléireacht	615	3.8%	645	-4.7%

Catagóir/Cineál Ciona	Atreorúcháí n 2020	% Iomlán 2020	Atreorúc háin 2019	% (+/-) v 2019*
Seilbh Airteagail (Buirgléireacht nó Goid)	55	0.3%	97	-43.3%
Trom bhuirgléireacht	17	0.1%	8	-
Calaois/Coir Eacnamaíoch	443	2.7%	711	-37.7%
Cealgaireacht/Eile	212	1.3%	421	-49.6%
Nótaí agus boinn airgid a ghóchumadh	77	0.5%	100	-23.0%
Sciúradh Airgid	70	0.4%	8	+775.0%
Comhghéill Ríomhphoist Ghnó	22	0.1%	11	+100.0%
Calaois Siopadóireachta/Ceant Ar Líne	15	0.1%	1	-
Brionnú / Cionta Uirlisí Bréige	12	0.1%	24	-50.0%
Calaois i dtaca le Cárta ar bith in Úsáid	11	0.1%	141	-92.2%
Calaois i leith Seilbh a ghlacadh ar Chuntas	8	0.0%	1	-
Calaois Fhioscaireachta/Ghlaoscaireachta/Smioscaireachta	6	0.0%	0	-
Calaois Seiceanna	6	0.0%	4	-
Calaois Árachais	2	0.0%	0	-
Calaois Infheistíochta	1	0.0%	0	-
Calaois ATM/ionsaithe boscaí dubha	1	0.0%	0	-
Arm tine/Pléascáin	537	3.3%	492	+9.1%
Sealbhú Uirlisí Troda Bagracha	392	2.4%	375	+4.5%
Sealbhú arm Tine	25	0.2%	21	+19.0%
Arm Tine a scaoileadh	1	0.0%	0	-
Cionta Tinte Ealaíne	117	0.7%	93	+25.8%
Sealbhú Pléascán	1	0.0%	3	-
Pléasc a chruthú	1	0.0%	0	-
Cionta Gnéasacha	336	2.1%	399	-15.8%
Ionsaí Gnéis	194	1.2%	227	-14.5%
Éigniú Mná	53	0.3%	86	-38.4%
An tAcht um an Dlí Coiriúil (Cionta Gnéasacha), 2006	37	0.2%	46	-19.6%
Éigniú Alt 4	34	0.2%	29	+17.2%
Iompar Míghnéasach	16	0.1%	9	-
Ciorrú Coil	1	0.0%	0	-
Tromionsaí Gnéis	1	0.0%	2	-
Gadaíocht	299	1.8%	265	+12.8%
Gadaíocht ón bPearsa	270	1.7%	219	+23.3%
Gadaíocht ó fhoras / Institiúid	29	0.2%	46	-37.0%
Dúnmharú	83	0.5%	58	+43.1%
Dúnmharú - Bagairtí chun Dúnmharú nó Díobháil throm a dhéanamh	74	0.5%	46	+60.9%
Dúnmharú - Iarracht	5	0.0%	10	-
Dúnmharú	4	0.0%	2	-
Cionta Maidir le Cúirt/Bannaí	47	0.3%	79	-40.5%
Sárú bannaí	40	0.2%	73	-45.2%
Cionta Maidir le Cúirt	7	0.0%	6	-
Ceadúnú Alcóil	73	0.4%	123	-40.7%
Ceannach nó Caitheamh Alcóil ag Daoine faoi 18 mbliana déag d'aois	73	0.4%	123	-40.7%

Catagóir/Cineál Ciona	Atreorúcháí	%	Atreorúc	% (+/-)
	n 2020	lomlán 2020	háin 2019	v 2019*
Ainmhithe	25	0.2%	15	+66.7%
Cionta in aghaidh Ainmhithe	10	0.1%	6	-
Rialú Capall	9	0.1%	1	-
Cionta a bhaineann le Madraí	6	0.0%	8	-
Tiománaithe Faoi Thionchar an Óil	14	0.1%	36	-61.1%
Ag Tiomáint Feithicle Ar Meisce	13	0.1%	33	-60.6%
I gCeannas Ar Fheithicil agus Ar Meisce	1	0.0%	3	-
Éalú/Príosún	6	0.0%	9	-
Éalú (Tarrtháil) ó choimeád	5	0.0%	5	-
Éalú as Príosún	1	0.0%	4	-
Cearrbhachas/Gealltóireacht	5	0.0%	20	-
Bailiúcháin (Teach go Teach)	5	0.0%	20	-
Sochar Leanaí/Fógraí Tusla	2	0.0%	0	-
Faillí a dhéanamh ar Leanbh agus Cruálacht	2	0.0%	0	-
Ilghnéitheach	85	0.5%	55	+54.5%
Pornagrafaíocht Leanaí - Sc. 3, 4, 5 & 6 den Acht um Pornagrafaíocht Leanaí	78	0.5%	55	+41.8%
An tAcht lascaigh - Pionós laistigh den Dhlínse na Cúirte Dúiche	4	0.0%	0	-
Cionta Imirce / Dliteanas Iompróra	1	0.0%	0	-
Comhcheilg chun Coir a Dhéanamh	1	0.0%	0	-
Tionchar a Imirt	1	0.0%	0	-
Trácht	1,405	8.6%	1,311	+7.2%
Cionta Ginearálta Bóithre	452	2.8%	430	+5.1%
Tiomáint Chontúirteach	324	2.0%	311	+4.2%
Ceadúnas Tiomána	171	1.0%	98	+74.5%
Árachas	88	0.5%	112	-21.4%
Tiomáint róghasta	79	0.5%	62	+27.4%
Cur isteach ar Mheicníocht Feithicle Inneallghluaiste	59	0.4%	74	-20.3%
Cáin / Clárú	54	0.3%	51	+5.9%
Fodhlíthe Ginearálta	46	0.3%	50	-8.0%
Fuadach nó Urghabháil Mídhleathach feithicle/aerárthaigh/soithigh	28	0.2%	14	+100.0%
Trácht a chur i mBaol - Alt 14 den Acht um Chionta Neamh-Mharfacha in aghaidh an Duine, 1997	27	0.2%	35	-22.9%
Drugáí - Cionta tiomána	26	0.2%	12	+116.7%
F.S.P Rialacháin	19	0.1%	30	-36.7%
Rialacháin Shoilsithe	8	0.0%	15	-
Trácht a chur i mBaol - Ní Alt 14 den Acht um Chionta Neamh-Mharfacha in aghaidh an Duine, 1997	6	0.0%	6	-
Cionta Páirceála	5	0.0%	4	-
Tiomáint Chontúirteach is cúis le Bás	4	0.0%	0	-
Tógáil agus Úsáid Feithiclí	4	0.0%	1	-
Tiomáint Chontúirteach is cúis le Mórdhíobháil Choirp	2	0.0%	1	-
Cionta Mótarbhealaigh	1	0.0%	4	-
Iompar Bóthair	1	0.0%	1	-

Catagóir/Cineál Ciona	Atreorúcháí n 2020	% Iomlán 2020	Atreorúcháin hain 2019	% (+/-) v 2019*
Marcáil Aitheantais	1	0.0%	0	-
Galar aicídeach Covid-19	37	0.2%	0	-
Iomlán Glan	16,301	100.0%	18567	-12.2%

* % Athrú vs 2019 arna ríomh ach amháin má bhí líon iomlán na n-atreoruithe thar an dá bhliain 30 nó níos airde.

Cás-staidéir 1: Ionsaí is cúis le díobháil a dhéanamh

Baineann an cás seo le hionsaí a rinne díobháil do leanbh, Máire, a rinne ionsaí ar an duine a ndearnadh díobháil di, Alice, go randamach. Cuireadh Máire ar aghaidh trí Chlár Athstiúrtha Óige an Gharda Síochána. Bhí Máire i gcúram ag an am, ina cónaí i dteach cúraim chónaithe le leanaí eile. Nuair a bhuail Máire leis an OIÓ a fuair oiliúint i gceartas aisiríoch, léirigh sí aiféala as a cuid gníomhartha oíche an ionsaithe. Ghlac Máire leis gur tháinig sí i dtreo Alice agus d'iarr sí toifín uaithi. Nuair a dúirt Alice nach raibh toifín aici, bhuail Máire í arís agus arís eile san aghaidh. Bhí Máire ar meisce ag an am seo, agus gabhadh í agus tugadh go dtí stáisiún Gardaí í. Ghlac Máire lena ról san ionsaí seo agus bhí an chuma uirthi go raibh sí dáiríre maidir leis seo. Nuair a iarradh ar Mháire an gcasfadh sí le Alice, dúirt sí go raibh sí ag iarraidh é seo a dhéanamh, mar bhí a fhios aici go raibh an méid a bhí déanta aici mícheart.

Mar gheall ar Mháire a bheith i gcúram, labhair an OIÓ lena hoibrí sóisialta agus le príomh-oibrithe eile chun níos mó cúlra a fháil. Nuair a rinne an Garda seiceáil chúlra ar Mháire, léirigh sé gurb é an chéad uair a cuireadh ar chóras na bpóilíní í ná mar fhinné ar fhoréigean teaghlach sa bhaile. Gabhadh Mary roinnt uaireanta ó shin as bheith ar meisce agus iompar mí-ordúil, cé gurbh é an t-ionsaí seo a céad chion ina raibh íospartach soiléir.

Rinne an OIÓ teagmháil le Alice. Bhí an-tráma uirthi mar gheall ar an ionsaí agus ní raibh sí an-cinnte faoi cé acu a bhuailfeadh sí le Máire nó nach mbuailfeadh. Tugadh roinnt seachtainí do Alice chun machnamh a dhéanamh. Nuair a rinneadh teagmháil arís léi, léirigh sí drogall bualadh le Máire. D'fhiafraigh sí an bhféadfadh a páirtí, Mike, freastal freisin agus dúradh léi go mbeadh sé seo indéanta. Dúirt Alice gur chreid Mike go mbeadh cruinniú le déantóir na coire cabhrach di.

D'éiligh Alice go gcuirfean an cruinniú ar siúl i stáisiún Gardaí mar gheall ar eagla a bheith uirthi freastal ar an gcruinniú. D'aontaigh Máire, a raibh a hoibrí sóisialta ag cabhrú léi anois bogadh go hárasán príobháideach. Ar an lá, tháinig Máire go luath agus ní raibh dea-bhail uirthi nuair a bhuail éascaitheoir an Gharda Síochána léi. D'fhiosraigh an t-éascaitheoir cad a bhí ag cur as di agus dúirt sí nach raibh sí ag mothú go maith ar go leor cúiseanna. Ba údar imní é sin. Tháinig Máire ina haonar agus d'éiligh sí nach mbeadh duine ar bith in éineacht léi. Arís, bhí sé seo ina ábhar imní don éascaitheoir. Tugadh Máire go dtí an seomra agus tairgeadh cupán tae di. Bhí Alice agus Mike i láthair faoin am seo. Cuireadh in iúl dóibh nach raibh dea-bhail ar Mháire agus dúradh leo go dtuigfí iad mura mbeadh siad ag iarraidh páirt a ghlacadh sa chruinniú. Níor ordaigh ná níor spreag an t-éascaitheoir iad chun dul ar aghaidh leis an gcruinniú; meabhraíodh don dá pháirtí an rogha a bhí acu gan páirt a ghlacadh, ach dúirt an bheirt acu go raibh siad ag iarraidh dul ar aghaidh leis an gcruinniú. Iarradh ar Gharda eile páirt a ghlacadh sa chruinniú freisin mar dhuine a

d'fhéadfadh baint a bheith aige leis an dá thaobh agus dearcadh eile a thabhairt le linn chéim na scéalaíochta; d'aontaigh siad go léir é seo roimh an gcruinniú.

Shuigh Máire síos ar dtús lena droim go doras an tseomra. Tá sé tábhachtach go bhfuil an té a rinne an cion ina shuí ar dtús, ionas nach mbraitheann an duine a ndearnadh díobháil dó nó go bhfuiltear ag stánadh air nó uirthi nuair a théann siad isteach sa seomra. Is mionsonra beag é seo, ach caithfear é a mheas. Thosaigh an cruinniú le gach duine ina suí i gciorcal, mar is gnáth. Chuir éascaitheoir an Gharda Síochána fáilte roimh gach duine chuig an gcruinniú agus ghabh sé buíochas leo as bheith i láthair. Meabhraíodh dóibh go bhféadfaidís imeacht ag am ar bith toisc gur próiseas deonach í an cruinniú aisíróch.

Thosaigh an t-éascaitheoir trí iarraidh ar Mháire a rá leis an ngrúpa cad a tharla. Dúirt Máire ansin: 'Ní dhearna mé aon rud mícheart agus nílím ag gabháil leithscéal as rud ar bith'. D'iarr an t-éascaitheoir ar Mháire nóiméad a ghlacadh chun machnamh a dhéanamh air sin agus d'fhiafraigh sí di arís an raibh sí ag iarraidh aon rud a rá; ní raibh sí. D'iarr an t-éascaitheoir ar Alice a insint don ghrúpa cad a tharla ar an oíche. Thug Alice cuntas mothúcháinach ar an méid a tharla. Nuair a fiafraíodh di cén chaoi a ndeachaigh an cion i bhfeidhm uirthi féin agus ar dhaoine eile, dúirt Alice nuair a bhí sí ina leanbh ag cónaí i dtír eile, gurbh alcólaigh iad a tuismitheoirí agus gur bhuaill siad í go rialta. Dúirt sí freisin gur tógadh í ó theach an teaghlaigh agus gur cuireadh sa chóras cúraim ina tír dhúchais í. Dúirt sí gur meabhraíodh an méid sin di mar gheall ar an ionsaí.

Faoin am a d'iompaigh an t-éascaitheoir thart chun breathnú i dtreo Mháire, bhí sí ar a glúine agus thosaigh sí ag iarraidh maithiúnas ar Alice. Bhí an-doilíos ar Mháire agus dúirt sí arís agus arís eile go raibh an-trua aici as an méid a rinne sí. Thosaigh an dá pháirtí ag caoineadh. Ba chuid shuntasach den chruinniú é sin. Lean an t-éascaitheoir ar aghaidh leis an gcruinniú, ag iarraidh ar Alice an méid a bhí le rá aici a chríochnú, ach go dtiocfaidís ar ais chuig an té a rinne an ionsaí chun labhairt go luath. Lean Alice ar aghaidh ag insint a scéal faoi na mothúcháin agus faoin dochar. D'inis Mike a scéal freisin agus mhínigh sé cé na daoine ar cheap sé a d'fhulaing dá bharr. Ag an am sin, luaigh sé Máire agus léirigh sé ionbhá le Máire. Tugadh deis eile do Mháire a scéal a insint, rud a bhí tábhachtach ionas go bhféadfadh Alice freagraí a fháil maidir le cén fáth a tharla an ionsaí. Rinneadh cur síos air seo, agus tugadh roinnt leithscéalta eile i rith an scéil.

Cuireadh ceisteanna ar an nGarda rannpháirteach eile ansin faoi cé na daoine a fhulaingíonn mar gheall ar ionsaithe den sórt sin. Cé go raibh go leor leithscéalta ann, bhí sé tábhachtach an cruinniú a bhogadh ar aghaidh go dtí an chéad chéim eile chun go mbeadh leithscéal 'oifigiúil' ann. D'fhiafraigh an t-éascaitheoir de Mháire an raibh sí ag iarraidh aon rud eile a rá tar éis gach rud a chuala sí. Thug sí leithscéal ó chroí. Bhí an dá pháirtí ag caoineadh anois agus, arís, ceadaíodh é seo sa spás. D'fhiafraigh an t-éascaitheoir an raibh sos ag teastáil uathu ach dúirt siad nach raibh.

Ansin bhog an cruinniú go dtí an chéim deisiúcháin agus ba léir go raibh roinnt riachtanas ag Alice maidir leis an ionsaí. Ba é an príomhriachtanas a bhí aici ná go mothódh sí sábháilte agus theastaigh uaithe a fháil amach nach ndéanadh Máire é seo arís di féin nó d'aon duine eile. Lean an comhrá ar aghaidh idir na páirtithe go léir le linn na céime seo, agus níor chuir an t-éascaitheoir isteach ach amháin chun cabhrú le rudaí a bhí á rá a 'athchóiriú', ach gan cur isteach a dhéanamh chun a thabhairt le tuiscint cén chuma ba chóir a bheith ar an deisiú. Thug Máire gealltanas ó chroí arís nach ndéanadh sí é seo arís. Dúirt sí go leanfadh sí ar aghaidh ag comhairleoireacht agus d'iarr sí ar a comhairleoir seisiún a dhéanamh bunaithe ar an gcruinniú. D'aontaigh sí roinnt rudaí eile a dhéanamh freisin agus mhínigh sí go raibh sí ag bogadh isteach ina háit féin le maireachtáil ann. Le linn an chomhrá, chaith na páirtithe go léir go maith lena chéile le ceisteanna faoi shaol a chéile ag dul anonn is anall.

Tugadh an cruinniú chun críche ansin agus fiafraíodh de gach duine ar theastaigh uathu aon rud eile a rá. Ag an am seo, bhí an oiread sin ráite nár cuireadh aon rud eile leis. Ag deireadh an chruinnithe, thug Mary agus Alice barróg dá chéile. Rinne siad amhlaidh arís nuair a d'fhág siad an stáisiún.

Dúirt an t-éascaitheoir:

"Ní seisiún chomhairleoireachta iad idirghabhálacha aisiríochacha ach, sa chás seo, thug roinnt saincheisteanna doimhne deis don aimhleastóir agus don duine a ndearnadh díobháil di ceangal a dhéanamh. Rinneadh obair leantach thapa trí ghlaio gutháin ar an mbeirt acu ag tairgeadh seirbhísí tacaíochta eile. Iarradh ar fhoireann oibrithe sóisialta an aimhleastóra agus ar phríomhoibrithe labhairt léi maidir le haon tacaíocht leanúnach. Ar an gcaoi chéanna, tairgeadh tacaíocht don duine a ndearnadh díobháil di ón éascaitheoir chun seirbhísí comhairleoireachta a aimsiú. Cuireadh glaoch ar an dá pháirtí an tseachtain ina dhiaidh sin agus arís roinnt seachtainí ina dhiaidh sin. Coinníodh an duine a ndearnadh díobháil di ar an eolas faoin gcaoi a raibh ag éirí leis an duine a rinne an cion ar feadh bliana, mar a d'aontaigh an OIÓ.

Ghlac mé riosca ag dul ar aghaidh leis an gcruinniú, os rud é nach raibh dea-riocht ar an duine a rinne an cion agus go raibh sí ina haonar. Cé go ndearnadh ullmhúchán críochnúil, is léiriú é sin nach fios cad a d'fhéadfadh tarlú ar an lá. Chuir an t-aimhleastóir tús leis an gcruinniú trína rá nach ndearna sí aon rud mícheart. D'fhéadfadh scaoll tar éis teacht orm, ach cuireadh oiliúint orm chun déileáil le 'dochar neamhaitheanta' agus bhog mé go dtí an tsamhail chleachtas seo. Bhí an oiliúint an-tábhachtach ina leith seo. Pléadh roinnt saincheisteanna suaiteacha sa chruinniú agus nuair a tharlaíonn sé seo, ní mór don éascaitheoir a chinntiú go bhfiosrófar faoi sin leis na páirtithe. Chaithfí tacú le gach duine a fhreastalaíonn ar chruinniú mar seo i ndáiríre. Fós féin, bhí an tsamhail aisiríoch in ann an dochar a shrianadh agus déileáil leis. Bhí sé tábhachtach freisin nach raibh aon bhrú ar

na páirtithe páirt a ghlacadh – níor cheart go rachadh cruinniú ar aghaidh toisc go dteastaíonn ó éascaitheoir go dtarlódh sé. Caithfidh an duine a rinneadh díobháil di agus an t-aimhleastóir páirt a ghlacadh ar bhonn deonach leis an rún ceart.

Uaireanta ní bhíonn an cleachtas aisiríoch foirfe. Ní féidir gach rud a chlúdach mar ullmhúchán sula dtarlaíonn cruinniú. Tá gá le hullmhú, ach tá gach cruinniú ina riosca go pointe áirithe agus nuair a thugann tú ciontóirí agus íospartaigh le chéile, is féidir le haon rud tarlú."

Cás-staidéir 2: Ionsaí is cúis le díobháil a dhéanamh

Baineann an cás seo le leanbh a atreoraíodh trí Chlár Athstiúrtha Óige an Gharda Síochána mar gheall ar chion ionsaithe is cúis le díobháil. Briseadh gialla páiste eile i gcomhrac ag dioscó i gcathair in Éirinn. Gabhadh an duine a rinne an cion agus roinnt fir óga eile ar an láthair. Tháinig sé chun solais gur throid dhá ghrúpa páistí taobh amuigh den dioscó. Briseadh giall duine a ndearnadh díobháil dó le linn na troda agus gabhadh an duine a rinne an cion as é a bhualadh ina aghaidh.

Bhuail OIÓ, atá oilte in éascú ceartais aisiríoch, leis an leanbh ciontaithe agus lena theaghlach. Faoin am sin, bhí an leanbh faoi chúram a sheantuismitheoirí, mar go raibh a thuismitheoirí básaithe. Bhí gaol láidir idir é féin agus ag a sheantuismitheoirí agus bhí siad an-dlúth le chéile. Bhí siad go léir beagáinín imníoch faoi bhualadh leis an OIÓ agus d'fhiosraigh siad cad a bhí ag tarlú leis na daoine óga eile a bhí páirteach san ionsaí. Is freagairt choitianta é sin nuair a ghlaonn OIÓanna ar thithe leanaí a dhéanann cionta. Ba chosúil freisin go raibh fadhb ó thaobh muiníne de idir an teaghlach agus na Gardaí. Bhí sé tábhachtach anois caidreamh a thógáil leis an teaghlach sula bhféadfadh an OIÓ smaoineamh ar an bhféidearthacht go mbeadh cruinniú aisiríoch ann a lua.

Labhair an OIÓ leis an teaghlach faoin ionsaí agus d'admhaigh an leanbh go raibh sé i láthair nuair a tharla an t-ionsaí. D'admhaigh sé freisin gur bhuail sé an leanbh eile, ach dúirt sé gur bhuail daoine eile é freisin. Tar éis tamaill, d'fhág an t-éascaitheoir an teaghlach agus mhol sé dóibh comhairle dlí a lorg. Dúirt siad go raibh aithne acu ar dhuine a d'fhéadfadh comhairle a chur orthu. Nuair a bhuail an OIÓ leis an teaghlach arís, dúirt siad gur admhaigh an leanbh go ndearna sé an cion agus gur theastaigh uathu go mbreithneofaí é lena atreorú. Labhair an leanbh faoi oíche an chiona: cad a tharla, cá ndeachaigh siad, conas a bhuail siad leis an ngrúpa eile. Dúirt sé go raibh an troid amaideach agus nár cheart go mbeadh sé tar éis tarlú. Dúirt an OIÓ leis an leanbh go ndéanfaí tuairisc ar a n-oiriúnacht le haghaidh atreoraithe, gur chuir sé seo go leor rudaí san áireamh agus go bhféadfadh deis a bheith ann bualadh leis an leanbh gortaithe más mian leo machnamh a dhéanamh faoi sin. Chuir an teaghlach roinnt ceisteanna faoi chruinniú den sórt sin agus dúirt an OIÓ leo go bhféadfaí filleadh ar an bhféidearthacht nuair a rinneadh cinneadh maidir le hatreorú an linbh.

Tugadh rabhadh foirmiúil don leanbh ar deireadh maidir le Clár Athstiúrtha Óige an Gharda Síochána. Bhuail an OIÓ leis an teaghlach arís agus phléigh siad an smaoineamh maidir le comhdháil aisiríoch. Chuir an OIÓ in iúl don teaghlach nach dtarlódh cruinniú go dtí go mbuailfeadh an OIÓ leis an teaghlach eile, agus dá mbeadh gach páirtí ag iarraidh é agus gur measadh go raibh siad oiriúnach don phróiseas. Dhearbhaigh an OIÓ don teaghlach nach gcuirfí i staid dainséarach iad. D'aontaigh an teaghlach go bhféadfadh an t-éascaitheoir teagmháil a

dhéanamh leis an teaghlach eile chun a fháil amach an raibh suim acu bualadh le chéile. Thug an OIÓ faoi deara go n-iarrann siad i gcónaí ar dhéantóirí an chiona ar dtús faoin bhféidearthacht maidir le cruinniú aisíroch a réachtáil ionas nach mbeadh díomá ar an íospartach má aontaíonn siad cruinniú a bheith ann, ach go ndiúltaíonn an duine a rinne an cion.

Shocraigh an OIÓ bualadh leis an duine a ndearnadh díobháil dó agus lena theaghlach, a bhí i bhfad níos saibhre ná teaghlach an duine a rinne an cion. Bhí siad an-chiúin faoin méid a tharla agus bhí giúmar sollúnta ann. Tharla sé gur diagnósíodh go raibh tinneas tromchúiseach ar an máthair an tseachtain sin agus go raibh siad fós ag déileáil leis seo. Labhair an OIÓ faoin ionsaí agus faoin gClár Athstiúrtha, agus cad a d'fhéadfadh tarlú i gcruinniú aisíroch dá mba mhian leo páirt a ghlacadh ann. Dúirt an OIÓ go bhfillfidís níos déanaí chun é sin a phlé tuilleadh. Roinnt seachtainí ina dhiaidh sin, d'fhill an OIÓ chun labhairt faoi chruinniú féideartha. Dúirt an buachaill a ndearnadh díobháil dó go raibh sé sásta freastal, mar aon lena thuismitheoirí nuair a bhí a fhios acu go mbeadh sé sábháilte. Chuir an OIÓ in iúl don teaghlach nach mbeadh an cruinniú ar siúl mura mbeadh sé sábháilte do gach duine. D'aontaigh siad bualadh leis an teaghlach eile i gcruinniú aisíroch.

D'iarr teaghlach an duine a ndearnadh díobháil dó go réachtálfai an cruinniú lasmuigh den cheantar ina raibh cónaí orthu. Fuair an t-éascaitheoir seomra a d'oirfeadh do gach páirtí. Cuireadh in iúl do gach duine go mbeadh an leanbh a rinne an cion agus an leanbh a ndearnadh díobháil dó ag an gcruinniú, chomh maith le seantuismitheoirí an chéad duine agus tuismitheoirí an dara duine, agus go mbeadh Garda eile i ngnáthéadaí i láthair chomh maith.

Rinneadh breithniú maidir le cé a thiocfadh isteach sa seomra ar dtús agus cá suíodh gach duine: ní bheadh iad siúd a tháinig isteach ar dtús ina suí os comhair an dorais ionas nach mothódh siad go raibh daoine eile ag stánadh orthu nuair a tháinig an páirtí eile isteach. Cuireadh tús leis an gcruinniú nuair a d'fháiltigh an t-éascaitheoir roimh gach duine agus nuair a gabhadh buíochas leo as bheith i láthair. Tar éis fócas an chruinnithe a shocrú, chuir an t-éascaitheoir na ceisteanna aisírocha ar dhéantóir na coire. Dhéileáil sé go maith leis an bpróiseas. D'admhaigh sé gur ionsaigh sé an duine a ndearnadh díobháil dó trína bhualadh san aghaidh. Dúirt sé nach raibh a fhios aige an raibh sé ina chúis leis an díobháil ach dúirt sé go bhféadfadh gurbh eisean a bhí cúis leis.

Ansin cuireadh na ceisteanna aisírocha ar an duine a ndearnadh díobháil dó. Labhair sé faoi cad a tharla ar an oíche agus conas a tharla sé go raibh sé sa troid. Léirigh sé misneach nuair a dúirt sé go raibh an milleán air go páirteach as an troid. Ansin cuireadh na ceisteanna aisírocha ar thuismitheoirí an duine a ndearnadh díobháil dó le chéile freisin. D'inis siad a scéal faoin méid a tharla. Nuair a fiafraíodh díobh conas a mhothaigh siad, dúirt siad go raibh imní orthu faoina mac.

Nocht siad an diagnóis le déanaí freisin agus dúirt siad gur ábhar imní é seo dóibh féin agus dá mac. Chuir sé seo leis an mothúchán sa seomra.

Ansin cuireadh na ceisteanna aisiríocha ar sheantuismitheoirí an duine a rinne an cion. D'inis siad an scéal faoi nuair a bhailigh siad a ngarmhac ó stáisiún na nGardaí agus an t-imní a bhí orthu go bhféadfaí é a ghabháil arís. Dúirt siad go raibh an-imní orthu faoi. Nuair a fiafraíodh díobh faoi cé na daoine a d'fhulaing dá bharr, luaigh siad an duine a ndearnadh díobháil dó agus a thuismitheoirí. Go ríthábhachtach, luaigh an tseanmháthair gur mhothaigh siad an-trua dóibh agus mar gheall ar an diagnóis, ag nochtadh go raibh tionchar ag an tinneas céanna ar a dteaghlach féin. Thug sé seo go leor mothúchán sa seomra arís, agus bhí an duine a ndearnadh díobháil dó agus a thuismitheoirí an-chorraithe.

Tar éis chéim scéalaíochta an chruinnithe, d'fhiafraigh an t-éascaitheoir den duine a rinne an cion ar chreid sé go ndearnadh dochar. D'fhreagair sé gur chreid sé amhlaidh. Fiafraíodh de ar mhaith leis aon rud a rá ag an am seo. Dúirt sé go raibh brón air as an méid a bhí déanta aige agus shín sé amach a lámh chuig an duine a ndearnadh dochar dó, a ghlac leis seo agus a chroith a lámh. Spreag sé seo na seantuismitheoirí agus na tuismitheoirí chun seasamh suas agus lámha a chroitheadh. Ba 'chéim admhála' chumhachtach den chruinniú é sin, inar athraigh an mothúchán sa seomra ó dhiúltach go neodrach. Nuair a thug gach duine faoina suíocháin arís, fiafraíodh den ghrúpa an gá aon rud a dhéanamh chun an dochar a dheisiú. Thosaigh comhrá inar labhair an dá theaghlach faoina leanaí. Mhínigh na seantuismitheoirí go raibh súil ag a ngarmhac printíseacht a fháil tar éis na scoile. Ghuigh na teaghlach gach rath ar a chéile, agus ghuigh na seantuismitheoirí gach rath ar mháthair an duine a ndearnadh díobháil dó lena cóireáil. Ba chosúil nach raibh aon deisiú breise ag teastáil. Mhínigh an t-éascaitheoir go ndéanfaí maoirseacht ar dhéantóir na coire ar feadh tréimhse dhá mhí dhéag mar chuid dá rabhadh foirmiúil. Fiafraíodh de gach duine an raibh siad ag iarraidh aon rud eile a rá ach, seachas gach rath a ghuí ar a chéile, dúirt siad nach raibh. Bhí an chomhdháil críochnaithe agus, arís, chroith daoine lámh lena chéile.

Dúirt an t-éascaitheoir:

"Ní bheidh caidreamh muiníneach ag roinnt teaghlach leis na póilíní. Uaireanta ní mór do OIÓanna oibriú air seo ionas gur féidir leo muinín a bheith acu as an bpróiseas atreoraithe agus an próiseas aisiríoch a mheas. Ní ghlacann déantóirí na coire freagracht iomlán i gcónaí ar an gcéad dul síos. D'fhéadfadh go mbeadh níos mó ná comhrá amháin ag teastáil chun saincheisteanna dlíthiúla, teicniúla agus díobhála a phlé. Sa chás seo, chruthaigh an tinneas a d'fhulaing an dá theaghlach gaol, ionbhá agus talamh coiteann. Uaireanta, fiú i gcásanna tromchúiseacha, is leor cruinniú den sórt sin – scéalta a chéile a chloisteáil, ag aithint cad a tharla agus leithscéal a ghabháil - chun an dochar a dheisiú do gach duine lena mbaineann. Ní raibh aon trácht ar airgead ná ar chúiteamh,

ach ba chosúil go bhfuair gach duine an méid a theastaigh uathu fós. Tá na ceisteanna leagtha amach chun tús a chur leis na mothúcháin dhiúltacha agus ansin chun ligean do na páirtithe, más mian leo, bogadh go mothúcháin neodracha agus dearfacha faoin am a fhágann siad an seomra."

AGUISÍN C: Agallamh le hOifigeach Idirchaidrimh don Óige ó Réigiún Cathrach Bhaile Átha Cliath

Cén fhreagairt a thug OIÓanna ar phaindéim Covid-19 agus iad ag plé leis an bpobal áitiúil?

Ceapadh OIÓanna le haghaidh dualgais athdheimhnithe pobail agus lean siad ar aghaidh ag cur Chláir Athstiúrtha Óige an Gharda Síochána i bhfeidhm nuair a bhuaíl paindéim Covid-19 an tír den chéad uair. Tá obair iontach déanta ag OIÓanna leis an bpobal áitiúil, agus na treoirínte covid-19 atá ann cheana á gcomhlíonadh ag an am céanna. Tá obair phobail déanta acu as a stuaim féin, ag gabháil éiteas an Chláir Athstiúrtha.

An féidir leat samplaí den obair phobail a chuireann na OIÓanna ar fáil a sholáthar, in ainneoin na srianta reatha atá i bhfeidhm mar gheall ar Covid-19?

Chuir OIÓanna tacaíocht ar fáil do dhaoine scothaosta amhail siopadóireacht grósaera, bailiúcháin pinsean agus bailiúcháin oideas. Thug siad síntiúis freisin d'ospidéal, do charthanais do dhaoine gan dídean agus do bheartáin bhia ó scoileanna go teaghlaigh atá i ngátar. Nuair a tháinig an gá chun cinn, bhí OIÓ páirteach le hOibrithe Áitiúla ceartais i leith an Aosa Óig chun tacaíochtaí a chur i bhfeidhm do dhaoine aonair ina bpobal a ndeachaigh an cion i bhfeidhm orthu. Cuireadh é seo ar fad i gcrích agus scaradh sóisialta á choinneáil agus rialacháin Covid-19 á gcomhlíonadh.

Cén obair atá déanta chun cosc na coireachta a spreagadh le leanaí/daoine óga?

Bhí na OIÓanna ar an eolas faoin tábhacht a bhaineann le leanúint ar aghaidh ag tógáil caidrimh dhearfacha idir na leanaí/daoine óga ina gceantar áitiúil agus na Gardaí le linn na paindéime. Chuireadar an Clár Déagóirí agus Gardaí ar bun (T.A.G.) i gcomhar leis an Aonad Póilíneachta Pobail áitiúil sna scoileanna áitiúla.

Cad iad na bearta a rinneadh chun a chinntiú go bhféadfadh agus go nglacfadh na leanaí/daoine óga páirt sa chlár T.A.G.?

Cuireadh an clár in oiriúint chun go mbeadh sé i gcomhréir leis na srianta éagsúla i rith na bliana agus dhírigh sé ar ábhair a bhain leis na leanaí/daoine óga le linn na paindéime. Ba shamplaí iad drugaí, sábháilteacht idirlín agus an feachtas 'Úsáid do Cheann, Seachas do Dhoirne' de na hábhair a clúdaíodh. Thug an clár deis do na leanaí/daoine óga idirghníomhú lena OIÓ áitiúil agus lena nGardaí Pobail, agus spreag sé iad gan dul i mbun iompair choiriúil.

AGUISÍN D: Ceartas Aisiríoch agus An Garda Síochána: an cleachtas a thabhairt go dtí an chéad leibhéal eile. An Dr. Ian Marder, OÉ Má Nuad

Déanann cailín sa chóras cúraim ionsaí tromchúiseach ar bhean ar an tsráid, gan cúis ar bith. Déanann triúr, leanbh san áireamh, buirgléireacht ar theach, rud a chruthaíonn imní leanúnach do leanaí úinéirí an tí. Chuir grúpa leanaí tine le leantóir, agus déantar damáiste dó. Mar thoradh ar ionsaí lasmuigh de dhioscó, briseadh giall leanbh amháin ag leanbh eile.

Tá dhá thréith chomhchosúla ag na cásanna seo. Ar an gcéad dul síos, is cionta réasúnta tromchúiseacha iad go léir ina ndearnadh díobháil do dhaoine agus ar dhéileáil Clár Athstíúrtha Óige an Gharda Síochána leo. Ar an dara dul síos, i ngach cás, ghlac na híospartaigh agus déantóirí na coire araon leis an tairiscint bualadh le chéile trí cheartas aisiríoch.

Cuireann ceartas aisiríoch ar chumas na ndaoine a ndearnadh díobháil dó mar de bharr coireachta, agus dóibh siúd atá freagrach as an díobháil sin, labhairt lena chéile, rud a ligeann do na páirtithe páirt a ghlacadh chun i ngleic leis an díobháil sin agus í a dheisiú, agus bealach dearfach chun cinn a aimsiú. Tagann sé seo laistigh de choincheap níos leithne an chleachtas aisiríoch, cur chuige i leith na póilíneachta a bhfuil sé mar aidhm aige daoine a bheith páirteach sna cinní a théann i bhfeidhm orthu, aghaidh a thabhairt ar dhíobháil agus é a dheisiú, agus na caidrimh dhearfacha a thógáil a chuidíonn le cosc a chur ar choireacht agus ar choinbhleacht tarlú.

Is éard atá i gceist leis an gcuid is mó de mo chuid oibre ná tacú le forbairt an cheartas aisiríoch, lena n-áirítear le tionscadal ina bhfuil póilíní agus gníomhaireachtaí eile i [ndeich dtír Eorpacha](#) páirteach. Le déanaí, chuir an Garda Síochána na ceithre shampla thuas lenár mbailiúchán de chás-staidéir ceartas aisiríoch Éireannacha. Ar [an gcéad dul síos](#), thug cruinniú cumhachtach deis don íospartach tionchar an ionsaithe a chur in iúl, inar labhair na páirtithe le chéile faoin gcaoi gur chaith sise freisin am sa chóras cúraim agus gur fhulaing sí foréigean agus í ina leanbh. Thug an [dara cruinniú](#) deis do na híospartaigh agus do mháthair an duine óig a chur in iúl conas a mhothaigh siad, agus thug sé deis don duine óg scríobh chuig leanaí na n-íospartach chun iad a chur ar a suaimhneas. Bhain an [tríú cás](#) le 20+ duine ag plé an chiona agus ag cinneadh comhaontú cúitimh chun íoc as an damáiste don leantóir, ar le gnóthas beag é, agus tháinig deireadh snasta leis [an gceathrú ceann](#) freisin, ina raibh croitheadh láimhe agus dea-ghuí á thaispeáint dá chéile, in ainneoin na díobhála a rinneadh.

Léiríonn na cásanna seo gur féidir leis na Gardaí ceartas aisiríoch a úsáid ar bhealach éifeachtach i gcásanna cionta tromchúiseacha, ag cabhrú leo freastal ar riachtanais íospartach, chomh maith le freagairt go héifeachtach do chiontú ógra. Tugtar le fios i dtaighde go mbaineann gach páirtí leas as ceartas aisiríoch. In Éirinn, fuarthas i staidéar ar rabhadh aisiríoch an Gharda Síochána gur aontaigh trí cheathrú d'íospartaigh páirt a ghlacadh, go raibh os cionn 90% d'íospartaigh agus ciontóirí sásta agus gur chomhlíon 89% de chiontóirí óga na torthaí a comhaontaíodh. Mar sin féin, ó bhuaic de níos mó ná 1000 in 2012, tháinig laghdú ar rabhaidh aisiríocha go 72 in 2018, le [méadú beag go 125 in 2019](#).

Faigheann OIÓanna oiliúint ar idirghabháil agus ar chleachtas aisiríocha, agus is féidir leo rabhadh a thabhairt do dhaoine óga in éineacht lena n-íospartach, lena dteaghlach agus le haon duine eile ar féidir leo cur go dearfach leis. D'fhéadfadh feabhas mór teacht ar na figiúirí maidir le rabhaidh aisiríocha dá bhféadfadh OIÓanna ceartas aisiríoch a thairiscint d'íospartaigh i ngach cás.

Thairis sin, foráiltear san Acht um Cheartas Coiriúil (Íospartaigh na Coireachta), 2017 do gach íospartach faisnéis a fháil faoi cheartas aisiríoch nuair atá sé ar fáil, tá an Rialtas [tiomanta](#) do

cheartas aisiríoch a chur ar fáil ar fud an phróisis ceartais choiriúil, agus tá gach Oibrí Ceartais I leith an Aosa Óig i dtionscadail atreoraithe á [n-oiliúint anois i gcleachtais aisiríocha](#). Fágann na forbairtí seo gur anois an t-am don Gharda Síochána tógáil ar an obair a bhfuil cur síos déanta uirthi thuas, ag cinntiú go mbíonn an deis ag íospartaigh cinneadh a dhéanamh an bhfuil ceartas aisiríoch oiriúnach dóibh, agus a chinntiú go bhfuil na scileanna agus an tacaíocht ag gach Garda chun cruinnithe aisiríocha a chur ar fáil mar fhreagairt ar choireacht agus ar choimhlint, agus cleachtais aisiríocha a úsáid ar fud a gcuid oibre ó lá go lá.